

Bruxelles, 2.6.2014
SWD(2014) 424 final

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

**Evaluarea Programului național de reformă pentru 2014 și a Programului de
convergență pentru 2014 pentru ROMÂNIA**

care însoțește documentul

Recomandare de RECOMANDARE A CONSILIULUI

**privind Programul național de reformă al României pentru 2014 și care include un aviz
al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2014**

{COM(2014) 424 final}

CUPRINS

Rezumat.....	3
1. Introducere	5
2. Situația economică actuală și perspectivele economice.....	6
3. Provocări și evaluarea agendei politice.....	7
3.1. Politica bugetară și impozitarea	7
3.2. Sectorul financiar	15
3.3. Piața muncii, educația și politicile sociale	16
3.4. Măsuri structurale de promovare a creșterii durabile și a competitivității.....	23
3.5. Modernizarea administrației publice.....	31
4. Concluzii	36
Tabel de sinteză.....	38
Anexă	44

REZUMAT

Cu ajutorul a două programe succesive UE/FMI, România a reușit să asigure revenirea la stabilitatea macroeconomică, să restabilească accesul pe piețele publice și să protejeze stabilitatea financiară. Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2014, PIB-ul real al României a crescut, ajungând la 3,5 % în 2013, ca urmare a rezultatelor foarte bune la export. Se preconizează o ușoară încetinire a acestei creșteri în 2014 și 2015. Dezechilibrele externe s-au diminuat considerabil, însă este probabilă o ușoară creștere a deficitului de cont curent al României în 2014-2015. Situația finanțelor publice s-a îmbunătățit, iar procedura aplicabilă deficitelor excesive a fost abrogată în iulie 2013. Șomajul în rândul tinerilor este ridicat, iar rata totală de ocupare rămâne scăzută.

Per ansamblu, România a realizat unele progrese în ceea ce privește respectarea recomandărilor specifice fiecărei țări din 2013. A fost încheiat programul de asistență financiară UE/FMI pentru perioada 2011-2013, situația finanțelor publice s-a îmbunătățit în continuare și s-au înregistrat unele progrese în domenii structurale cheie: a continuat, într-un ritm susținut, dereglementarea prețurilor la energie, s-a înregistrat o ameliorare semnificativă a absorbției fondurilor UE, a continuat reforma în domeniul sănătății, iar mediul de afaceri a fost consolidat. Cu toate acestea, progresele au fost limitate în ceea ce privește multe dintre celelalte recomandări.

În ciuda îmbunătățirilor recente, România trebuie în continuare să ia măsuri legate de o serie de reforme structurale și să pună în aplicare integral programul de asistență financiară UE/FMI care este în curs. Ar trebui acordată atenție capacității administrative a țării, respectării obligațiilor fiscale, sectorului sănătății, mediului de afaceri, rezultatelor de pe piața forței de muncă, sărăciei și incluziunii sociale, educației, precum și eficienței în sectorul transporturilor și al energiei.

- **Finanțele publice:** Se prevede o ușoară îmbunătățire a deficitului public în 2014 și 2015, după ce acesta a scăzut în 2013 la 2,3 % din PIB. Îndeplinirea obiectivului pe termen mediu de a avea un deficit structural de 1 % din PIB în 2015 va fi problematică.
- **Impozitare:** Gradul redus de respectare a obligațiilor fiscale și evaziunea fiscală ridicată continuă să fie surse de preocupare pentru finanțele publice, iar sarcina fiscală asupra veniturilor salariale ale lucrătorilor cu venituri mici și medii nu încurajează crearea de locuri de muncă. Una dintre opțiunile care ar putea fi avute în vedere este recurgerea într-o mai mare măsură la aplicarea de taxe energetice și de mediu, altele decât taxele pe carburanți.
- **Piața forței de muncă, educația și sărăcia:** Nu s-au înregistrat decât unele progrese limitate în ceea ce privește rata de activitate, iar nivelul de calificare și productivitatea muncii rămân preocupante. Trebuie abordate în continuare aspecte precum șomajul în rândul tinerilor și integrarea grupurilor cele mai vulnerabile ale societății atât în sistemul de învățământ, cât și în cadrul forței de muncă. Educația și formarea trebuie îmbunătățite și trebuie asigurată o mai bună corelare a acestora cu cerințele pieței muncii. Sistemul transferurilor sociale este, în continuare, extrem de inefficient în a combate sărăcia persistentă, care se menține la un nivel ridicat, și inegalitățile în materie de venituri, inclusiv în rândul romilor.

- **Sectorul sănătății:** Starea generală de sănătate a populației este în continuare îngrijorătoare, existând rate extrem de ridicate ale mortalității infantile și o speranță scăzută de viață la naștere. Progresele recente înregistrate în cadrul reformei sănătății nu au fost consolidate încă. Plățile informale sunt o practică răspândită și subminează eficiența, calitatea și accesibilitatea sistemului.
- **Modernizarea administrației publice:** Capacitatea administrativă slabă constituie, în continuare, o problemă centrală pentru România. Cadrul legislativ este instabil, coordonarea interministerială - insuficientă, birocrăția - excesivă, iar cadrul legislativ privind resursele umane este incoerent. Trebuie consolidate îmbunătățirile recente legate de absorbția fondurilor UE și de sistemele de gestiune și de control. Eforturile de remediere a deficiențelor în materie de achiziții publice trebuie intensificate.
- **Mediul de afaceri și competitivitatea:** Calitatea slabă a reglementărilor și evaluarea insuficientă a impactului potențial al acestora reprezintă o sursă de nesiguranță și un risc pentru întreprinderi. Ar trebui îmbunătățite rezultatele în domeniul cercetării și inovării, care suferă din cauza resurselor limitate și dispersate și a cadrului legislativ inadecvat.
- **Energie, transporturi și mediu:** Trebuie să continue procesul de eliminare a prețurilor reglementate la gaze și electricitate, în conformitate cu planurile anunțate, iar integrarea cu piața UE a energiei trebuie accelerată. În sectoarele transporturilor și energiei, creșterea eficienței și ameliorarea calității, precum și reformele aduse guvernantei corporative în întreprinderile de stat au fost insuficiente. Sunt necesare acțiuni mai concrete în vederea punerii în aplicare a măsurilor de eficiență energetică. Se impun, de asemenea, măsuri ferme în domeniul gestionării deșeurilor.

1. INTRODUCERE

În mai 2013, Comisia a propus un set de recomandări specifice fiecărei țări privind politicile de reformă economică și structurală ale României. Pe baza acestor recomandări, Consiliul Uniunii Europene a adoptat, la 9 iulie 2013, opt recomandări specifice fiecărei țări, sub forma unor recomandări ale Consiliului. Aceste recomandări specifice fiecărei țări priveau programul de asistență UE/FMI, finanțele publice, sănătatea, piața muncii, educația, sărăcia și excluziunea socială, capacitatea administrativă, sistemul judiciar și lupta împotriva corupției, mediul de afaceri, întreprinderile de stat, energia și infrastructura. Prezentul documentul de lucru al serviciilor Comisiei evaluează stadiul punerii în aplicare a acestor recomandări în România.

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei evaluează măsurile de politică în lumina concluziilor analizei anuale a creșterii (AAC)¹ realizate de Comisie pentru anul 2014 și ale celui de-al treilea Raport anual privind mecanismul de alertă (RMA)², documente care au fost publicate în noiembrie 2013. Analiza anuală a creșterii (AAC) prezintă propunerile Comisiei în ceea ce privește ajungerea la o înțelegere comună necesară cu privire la prioritățile de acțiune la nivel național și la nivelul UE în 2014. Aceasta identifică cinci priorități destinate să readucă statele membre pe calea relansării creșterii economice: continuarea consolidării bugetare diferențiate și favorabile creșterii; reluarea activității normale de creditare a economiei; promovarea creșterii economice și a competitivității în prezent și în viitor; combaterea șomajului și a consecințelor sociale ale crizei și modernizarea administrației publice. RMA constituie un prim instrument de analiză, utilizat pentru a detecta eventualele dezechilibre macroeconomice sau riscul apariției acestora în statele membre. RMA a identificat semnale pozitive că se iau măsuri pentru a corecta dezechilibrele macroeconomice în Europa. Pentru a avea certitudinea că se realizează o reechilibrare completă și durabilă, au fost selectate 16 state membre, în care vor fi evaluate progresele înregistrate în ceea ce privește acumularea și corectarea dezechilibrelor. Aceste bilanțuri aprofundate au fost publicate, împreună cu o comunicare a Comisiei³, la 5 martie 2014. România nu a făcut obiectul unui bilanț aprofundat.

În luna iulie 2013, România a solicitat un al treilea program de asistență financiară UE/FMI. Noul program, cu o durată de 2 ani, a fost aprobat de Consiliu la 22 octombrie și oferă asistență preventivă în valoare de cel mult 4 miliarde EUR până la sfârșitul lui septembrie 2015, fondurile respective fiind furnizate în proporții egale de UE și de FMI. Noul program vizează consolidarea stabilității macroeconomice, bugetare și financiare, precum și intensificarea reformelor structurale care ar trebui să sporească rezistența și potențialul de creștere al economiei României. Există o complementaritate clară cu unele dintre recomandările specifice fiecărei țări.

¹ COM(2013) 800 final.

² COM(2013) 790 final.

³ Pe lângă cele 16 state membre identificate în RMA, a mai făcut obiectul unui bilanț aprofundat și Irlanda, în urma concluziei Consiliului că această țară ar trebui să fie integrată pe deplin în cadrul normal de supraveghere, după încheierea cu succes a programului de asistență financiară de care a beneficiat aceasta.

În lumina recomandărilor Consiliului din 2013, a AAC și a RMA, România a prezentat versiuni actualizate ale Programului său național de reformă la 6 mai 2014 și ale Programului său de convergență la 5 mai 2014. Aceste programe furnizează informații detaliate privind progresele realizate din iulie 2013 până în prezent și privind planurile guvernului pentru perioada următoare. Informațiile din aceste programe stau la baza evaluării efectuate în prezentul document de lucru al serviciilor Comisiei.

Aceste programe furnizează informații detaliate privind progresele realizate din iulie 2013 până în prezent și informații indicative privind planurile de viitor ale guvernului. Informațiile din aceste programe stau la baza evaluării efectuate în prezentul document de lucru al serviciilor Comisiei. Programele prezentate au trecut printr-un proces de consultare limitat, în care au fost implicate parlamentele naționale, autoritățile locale și alte părți interesate⁴.

2. SITUAȚIA ECONOMICĂ ACTUALĂ ȘI PERSPECTIVELE ECONOMICE

Situația economică actuală

În 2013, România a continuat să-și reducă dezechilibrele interne și externe, restrângând progresiv deviația PIB și diminuând considerabil deficitul de cont curent. Creșterea a atins în 2013 cote care au depășit așteptările, situându-se la 3,5 %, cel mai înalt nivel din ultimii 5 ani, ca urmare a rezultatelor foarte bune la export, susținute de o producție industrială solidă și de o recoltă bogată. Rata șomajului a urcat puțin, ajungând la 7,3 %, în timp ce rata de ocupare a rămas scăzută, dar în general neschimbată, la un nivel ușor sub 64 %. Inflația a scăzut dramatic în a doua jumătate a anului 2013, media anuală a IAPC ajungând la 3,2 %.

Consolidarea bugetară reușită, susținută de cele două programe de asistență financiară UE/FMI, a permis abrogarea procedurii aplicabile deficitelor excesive în luna iulie 2013. După ce a coborât la 3 % din PIB în 2012 și în urma ieșirii țării din procedura aplicabilă deficitelor excesive în iulie 2013, deficitul public a scăzut și mai mult, ajungând până la sfârșitul anului 2013 la 2,3 % din PIB, în termeni ESA.

Balanțele externe și condițiile de pe piețele financiare au cunoscut ameliorări importante în 2013. Deficitul de cont curent a scăzut considerabil în 2013, până la aproximativ 1 % din PIB, în mare măsură ca urmare a reducerii semnificative a balanței comerciale. Volumul important al exporturilor a fost determinat în principal de exporturile de echipamente de transport, de utilaje și de mărfuri agricole, în timp ce importurile s-au menținut la un nivel modest, datorat în principal cererii interne scăzute. Ameliorarea condițiilor de pe piețele financiare în cursul anului 2013 și la începutul anului 2014 au permis relaxarea condițiilor de finanțare a datoriei suverane și creșterea volumului emisiunilor, acordarea unor perioade de scadență mai lungi și aplicarea unor randamente medii mai scăzute.

⁴ Programul a fost elaborat pe baza contribuțiilor ministerelor de resort și ale Grupului de lucru privind Strategia Europa 2020 și are ca punct de plecare șapte programe naționale de reformă elaborate de grupuri de lucru sectoriale, coordonate de Ministerul Afacerilor Externe. Două comisii parlamentare au fost informate cu privire la conținutul programului național de reformă.

Perspectiva economică

Se previzionează o încetinire a creșterii în 2014 și 2015, în condițiile în care se preconizează o restabilire a echilibrului prin reorientarea principalilor factori de creștere către cererea internă. Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2014, nivelul creșterii se va situa probabil în jurul a 2,4 % în 2014 și 2,5 % în 2015, în timp ce inflația este de așteptat să scadă și mai mult, până la o medie anuală de 2,5 % în 2014, având în vedere prăbușirea prețului la alimente, care se preconizează că va atinge cele mai scăzute valori din istorie în prima jumătate a anului 2014. Se preconizează o ușoară creștere a ratei inflației în 2015, până la o medie anuală de 3,3 %. În ceea ce privește dimensiunea externă, previziunile indică o stabilizare a deficitului de cont curent la 1,2 % din PIB în 2014 și o creștere graduală a acestuia în 2015, până la aproximativ 1,6 % din PIB, având în vedere creșterea previzionată a cererii interne.

Se așteaptă o redresare, lentă însă, a pieței muncii în 2014 și 2015. Rata de ocupare pentru grupa de vârstă 20-64 de ani a stagnat în 2013 la 63,9 % din populația totală încadrată în muncă și se preconizează o creștere lentă a acesteia, urmând să se mențină totuși semnificativ sub media UE-28 de 68,4 %. Rata șomajului a crescut în 2013 la 7,3 %, se așteaptă însă o ușoară descreștere a acesteia la 7,2 % în 2014 și, respectiv, la 7,1 % în 2015. Șomajul în rândul tinerilor se menține la cote ridicate, respectiv la 23,7 % în 2013.

Programul de convergență și Programul național de reformă formulează previziuni similare privind perspectiva economică. Se previzionează o medie a ratei de creștere de 2,9 % în perioada 2014-2017, însoțită de o reducere a șomajului la 6,7 % până în 2017. Scenariul macroeconomic pe care se întemeiază previziunile bugetare din program este plauzibil. Acest scenariu corespunde, în linii mari, previziunilor Comisiei din primăvara anului 2014, însă reducerea previzionată a șomajului pare să fie întrucâtva optimistă. Estimările privind creșterea nu includ niciun impact al reformelor structurale, măsurile prezentate în Programul național de reformă nefiind cuantificate.

3. PROVOCĂRI ȘI EVALUAREA AGENDEI POLITICE

3.1. Politica bugetară și impozitarea

Evoluțiile bugetare și dinamica datoriei

Obiectivul programului este atingerea obiectivului pe termen mediu (OTM) în 2015 și menținerea acestui nivel și în perioada următoare. Obiectivul pe termen mediu nu s-a schimbat, iar traiectoria subiacentă prevede o concentrare a acțiunilor spre sfârșitul perioadei, spre deosebire de programul anterior. Obiectivul pe termen mediu ales de România, respectiv un deficit structural de -1 % din PIB, același ca cel din programul de convergență anterior, reflectă obiectivele asumate în Pactul de stabilitate și de creștere. Programul confirmă, totodată, data-țintă precedentă stabilită pentru atingerea obiectivului pe termen mediu, însă acum traiectoria subiacentă indică o concentrare a acțiunilor spre sfârșitul perioadei, pe când în programul anterior (2013) acțiunile avute în vedere erau concentrate în prima perioadă⁵.

⁵ În ceea ce privește exercițiul bugetar 2015, autoritățile menționează într-o notă de subsol din Programul de convergență faptul că strategia bugetară avută în vedere pentru atingerea obiectivului pe termen mediu „nu include ajustorul pentru cofinanțarea proiectelor din fonduri europene cu efecte pozitive pe termen lung asupra

În 2013, deficitul public a fost de 2,3 % din PIB, în termeni ESA, adică ușor mai scăzut decât se anticipase. Deficitul bugetar din 2013, de 2,3 % din PIB, s-a situat sub obiectivul țintit de autorități, de 2,6 % din PIB. Versiunea anterioară (2013) a programului prevedea un deficit de 2,4 % din PIB. Cu toate acestea, spre sfârșitul anului 2013, autoritățile au revizuit obiectivul stabilit pentru deficit, mărindu-l la 2,6 % din PIB, pentru a permite cofinanțarea din fonduri europene a unui număr mai mare de proiecte în perioada de sfârșit a anului, astfel cum se convenise în cadrul programului de asistență financiară pe termen mediu pentru balanțele de plăți ale statelor membre (BOP). Procentul real a fost, în cele din urmă, de 2,3 % din PIB, ca urmare a unei surprize plăcute legate de capacitatea/necesarul net de finanțare al întreprinderilor de stat, care sunt considerate ca făcând parte din administrația publică. Acest rezultat corespunde unui efort structural⁶ (recalculat) de 0,7 % din PIB comparativ cu anul precedent.

Pentru anul 2014, previziunea din program a unui deficit public de 2,2 % din PIB corespunde previziunilor Comisiei din primăvara anului 2014, însă este mai mare decât estimarea din programul anterior. Obiectivul urmărit în materie de deficit a fost relaxat față de versiunea anterioară (din 2013) a Programului de convergență cu 0,2 % din PIB, în principal datorită volumului mai mare de cheltuieli pentru cofinanțarea proiectelor cu ajutorul fondurilor UE, care sunt executate în buget sub forma unui ajutor⁷, astfel cum se menționează în program. Această modificare este coerentă cu clauza de investiții acordată României pentru 2014⁸, precum și cu cadrul actualului program BOP. Programul de convergență menționează principalele măsuri care vizează consolidarea veniturilor și o serie de măsuri pe partea de cheltuieli care nu sunt cuantificate în totalitate (a se vedea caseta 1). Previziunea privind deficitul global enunțată în Programul de convergență implică un efort structural zero (conform recalculării) și un efort de -0,1 % din PIB, conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2014. Situația soldului structural este similară (-1,8 % din PIB); diferența față de efortul estimat provine din diferențele minore dintre soldurile structurale înainte de rotunjire.

Programul previzionează pentru 2015 un deficit de -1,4 % din PIB în termeni ESA, bazat pe măsuri nespecifice, previziunile Comisiei din primăvara anului 2014 fiind însă de -1,9 % din PIB, pe baza ipotezei uzuale că politicile actuale rămân neschimbate. Având în vedere previziunile macroeconomice în mare măsură similare, diferențele provin în principal din ipotezele folosite, precum și din compoziția ajustării bugetare. Consolidarea prevăzută de program este axată pe cheltuieli în 2015, cu o ajustare a volumului total al cheltuielilor egală cu 0,6 % din PIB comparativ cu anul precedent, în special în ceea ce privește asistența socială și capitalul, și o creștere a veniturilor de 0,2 % din PIB față de anul precedent. Programul nu specifică măsurile care ar permite atingerea obiectivului previzionat în materie de deficit. Utilizând ipoteza că politicile actuale rămân neschimbate, previziunilor Comisiei din primăvara anului 2014 preconizează că în 2015 volumul cheltuielilor, exprimat

potențialului de creștere economică și nici situațiile prevăzute” la articolul 3 alineatul (1) litera (c) și alineatul (3) litera (b) din Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în cadrul uniunii economice și monetare.

⁶ Soldul ajustat ciclic, fără a se lua în considerare măsurile unice și temporare, recalculat de serviciile Comisiei pe baza informațiilor furnizate în program, folosind metodologia convenită de comun acord.

⁷ Rolul „ajustorului” este de a garanta faptul că resursele nu pot fi utilizate decât pentru cofinanțarea din fonduri UE, nu pentru alte tipuri de cheltuieli. În eventualitatea unei execuții mai lente a proiectelor finanțate din fonduri UE, ceea ce ar antrena o scădere a necesarului de cofinanțare, obiectivul urmărit în materie de deficit ar trebui ajustat în mod corespunzător spre o valoare mai mică.

⁸ Conform notei adresate de Comisie Comitetului economic și financiar, „Clauza de investiții a componentei preventive a Pactului de stabilitate și de creștere: evaluare preliminară a eligibilității”, România a fost considerată eligibilă, după cum urmează: „România este, în principiu, eligibilă să beneficieze de clauză. În contextul programului actual de asistență financiară, s-a convenit cu autoritățile române să se reducă cu 0,2 % din PIB ajustarea prevăzută pentru 2014 și să se mențină anul 2015 ca an-țintă pentru atingerea obiectivului pe termen mediu.”

ca procent din PIB, va fi în mare măsură constant comparativ cu anul precedent, iar veniturile vor fi cu 0,2 % din PIB mai mari decât în anul precedent, aceste estimări corespunzând tranziției graduale spre o creștere bazată pe cererea internă. Efortul structural prevăzut de Comisie este de 0,2 % din PIB, în timp ce planurile bugetare schițate în program prevăd un efort structural (recalculat) de 0,8 % din PIB.

Programul prevede atingerea OTM în 2015 și menținerea acestui nivel în perioada ulterioară. Pe baza soldului structural (recalculat), programul prevede atingerea OTM în 2015 prin ajungerea la un sold structural de -1,0 % din PIB în 2015. Programul prevede o reducere suplimentară a soldului bugetar nominal de la -1,4 % din PIB în 2015 la -1,1 % din PIB în 2017, bazată în principal pe creșterea veniturilor. Se previzionează o creștere a veniturilor de la 33,6 % din PIB în 2015 la 34 % din PIB în 2017. În termeni structurali, pe baza efortului structural (recalculat), confirmarea acestor previziuni ar permite menținerea OTM.

Previziunile din program privind datoria corespund într-o măsură importantă previziunilor Comisiei din primăvara anului 2014 și se situează considerabil sub pragul de 60 % din PIB. Se previzionează o creștere temporară a datoriei de la 38,5 % din PIB în 2013 la 40,1 % din PIB în 2015, conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2014, și la 39,9 % din PIB, conform previziunilor programului. Prin urmare, programul prevede o reducere a ponderii datoriei publice în PIB la 38,5 % în 2017, datorată în principal unei scăderi a soldului primar.

Caseta 1 Principalele măsuri bugetare

Această casetă oferă o imagine de ansamblu asupra principalelor măsuri discreționare, cu un impact bugetar semnificativ (de cel puțin 0,1 % din PIB), menționate în program. Așa-numita „clauză de investiții” este, de asemenea, menționată în program ca „ajustor” și este cuantificată. Programul nu specifică măsurile care permit menținerea traiectoriei bugetare propuse pentru perioada 2015-2017.

Principalele măsuri bugetare

Venituri	Cheltuieli
2014	
<ul style="list-style-type: none"> • Măsură de majorare a contribuțiilor sociale (0,1 % din PIB) • Măsură de majorare a impozitelor pe proprietate pentru construcții, altele decât clădirile (0,1 % din PIB) • Măsuri de majorare a accizelor și a altor taxe speciale (0,4 % din PIB) 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea cheltuielilor pentru cofinanțarea proiectelor din fonduri UE, corespunzătoare „clauzei de investiții” (0,2 % din PIB) • Plata unei părți a hotărârilor judecătorești legate de salariile din sectorul public (0,3 % din PIB) • Menținerea la același nivel a majorității salariilor din sectorul public; majorarea salariilor doar pentru unele categorii de cadre didactice (impact necuantificat) • Mărirea venitului minim garantat cu 4,5 % (impact necuantificat) • Indexarea pensiilor cu 3,75 % (impact necuantificat)
2015	
<ul style="list-style-type: none"> • Nespecificat 	<ul style="list-style-type: none"> • Nespecificat
<p><u>Notă:</u> Impactul bugetar din tabel este impactul raportat în program, și anume de către autoritățile naționale. Un semn pozitiv înseamnă că veniturile/cheltuielile cresc ca urmare a aplicării acestei măsuri. A se avea în vedere faptul că impactul raportat de autorități este exprimat în numerar, nu în termeni ESA.</p>	

România respectă prevederile Pactului în 2013. Planurile bugetare pentru 2014 anunțate în program sunt, în linii mari, conforme cu Pactul, întrucât clauza de investiții permite o abatere temporară, însă se menține riscul unei evoluții negative. Având în vedere efortul structural și creșterea volumului cheltuielilor în conformitate cu obiectivul de referință în materie de cheltuieli, România respectă cerințele Pactului în 2013. Pentru 2014, previziunile Comisiei din primăvara anului 2014 anticipează o creștere a deficitului structural cu 0,1 % din PIB, în timp ce ajustarea necesară este de cel puțin 0,1 % din PIB în 2014. Totuși, clauza de investiții permite o abatere temporară de la calea de ajustare în vederea îndeplinirii obiectivului pe termen mediu, care ar trebui compensată în anul următor. Prin urmare, pentru 2014, se consideră că, în general, România respectă cerințele Pactului. Creșterea volumului

cheltuielilor în 2014 este coerentă cu obiectivul de referință în materie de cheltuieli, astfel cum a fost recalculat pe baza scenariului programului și astfel cum a fost estimat în previziunile Comisiei. Programul nu previzionează nicio modificare a soldului structural în 2014. Cu toate acestea, o serie de măsuri anunțate public, dar pentru care nu au fost furnizate suficiente detalii, indică riscul unor derapaje bugetare față de bugetul aprobat. În special intențiile guvernului de a reduce contribuțiile de asigurări sociale cu 5 puncte procentuale la jumătatea anului 2014 riscă, de asemenea, să aibă un impact negativ asupra bugetului 2014 dacă nu sunt contrabalansate integral de o altă măsură structurală. În plus, nivelul colectării taxelor este sub așteptări pentru primul trimestru al anului 2014. Având în vedere deteriorarea ușoară a soldului structural față de anul precedent, ar trebui evitată accentuarea acestei deteriorări, astfel încât România să fie în măsură să respecte cerințele Pactului până la sfârșitul anului 2014.

Caseta 2. Situația României în raport cu prevederile Pactului de stabilitate și de creștere

România este vizată din 2013 de componenta preventivă a Pactului și încă nu și-a îndeplinit obiectivul pe termen mediu. Se estimează că va atinge OTM în 2015 și că va menține acest nivel și în perioada următoare. Prin urmare, România ar trebui să realizeze progrese suficiente în direcția îndeplinirii obiectivului pe termen mediu până în 2015.

În 2015, pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2014 și având în vedere punerea în aplicare a clauzei de investiții, România riscă să se abată semnificativ de la cerințele Pactului. Clauza de investiții permite o abatere temporară în 2014 de la calea de ajustare în vederea îndeplinirii obiectivului pe termen mediu, care ar trebui compensată în anul următor. Efortul structural de 0,2% din PIB în 2015, conform previziunilor Comisiei, este inferior atât efortului minim necesar în 2015 (0,5 % din PIB), cât și abaterii de 0,2% din PIB datorate clauzei de investiții, care trebuie compensată în 2015. Se previzionează că România va avea în 2015 o rată de creștere a cheltuielilor superioară ratei de referință aplicabile în materie de cheltuieli. Conform previziunilor programului, efortul structural (recalculat) va fi de 0,8% din PIB în 2015, ceea ce ar permite atingerea obiectivului pe termen mediu, însă nu sunt specificate măsurile care vor fi întreprinse în acest sens. În urma unei evaluări generale a evoluțiilor de pe plan bugetar ale statului membru, raportate la soldul structural, care include o analiză a cheltuielilor care nu țin seama de măsurile discreționare în materie de venituri, se preconizează o abatere semnificativă în 2015 față de calea de ajustare în vederea atingerii obiectivului pe termen mediu.

Cadrul bugetar

Legea responsabilității fiscal-bugetare a fost modificată pentru a permite punerea în aplicare a prevederilor pactului bugetar. România a ratificat Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în cadrul uniunii economice și monetare (TSCG) și și-a declarat intenția de a se supune dispozițiilor Titlului III (pactul bugetar) începând cu 1 ianuarie 2013. Prin urmare, Legea responsabilității fiscal-bugetare a fost modificată în decembrie 2013 pentru a pune în aplicare dispozițiile pactului bugetar, în special pentru a introduce o regulă privind soldul structural și un mecanism automat de corecție. Aceste măsuri vin în completarea cadrului bugetar pe termen mediu de trei ani cu rulare anuală și a normelor bugetare numerice existente referitoare la soldul global și soldul primar, cheltuielile cu personalul și cheltuielile totale. A fost întărit rolul Consiliului bugetar independent, înființat în 2010.

Este necesar să se asigure aplicarea corespunzătoare a regulilor existente pentru a garanta eficacitatea acestora și disciplina bugetară globală. În trecut, normele bugetare au fost încălcate de mai multe ori, astfel cum evidențiază în mod pertinent și Consiliul bugetar în analiza sa. Asigurarea unei conformități sporite este prin urmare crucială pentru instituirea

unei culturi a stabilității bugetare. În acest sens, se recomandă examinarea cauzelor care au permis încălcările precedente și luarea măsurilor care se impun pentru a asigura conformitatea în viitor. Conform condițiilor impuse de programul UE/FMI, autoritățile ar trebui să depună în continuare eforturi pentru îmbunătățirea conținutului Strategiei fiscal-bugetare, în special cu privire la ipotezele de lucru și la analiza riscurilor bugetare, precum pentru asigurarea unei calități mai bune a evaluărilor impactului bugetar. Cadrul instituțional prin care se acordă prioritate investițiilor publice și principiile tehnice orientative au fost îmbunătățite considerabil în ultimul an. Aceste măsuri trebuie însă să se reflecte în planuri de investiții pe termen mediu pentru a fi pe deplin conforme cu planificarea bugetară pe termen mediu.

Sustenabilitatea pe termen lung

România se confruntă cu riscuri scăzute la adresa sustenabilității bugetare pe termen mediu și cu riscuri medii la adresa sustenabilității bugetare pe termen lung. Datoria publică (38,4 % din PIB în 2013 și estimată să crească la 40,1 % în 2015) se situează în prezent sub pragul stabilit în tratat de 60 % din PIB și, conform previziunilor, se va menține în jurul a 40% până în 2020. Se previzionează apoi o creștere lentă a acesteia până în 2030, fără să se depășească însă valoarea de referință. Dacă va fi pus în aplicare integral, Programul de convergență va confirma traiectoria de creștere a datoriei până în 2030 și menținerea acesteia sub valoarea de referință de 60 % din PIB în 2030. Conform metodologiei utilizate la elaborarea Raportului CE privind sustenabilitatea finanțelor publice⁹, România se confruntă cu riscuri scăzute la adresa sustenabilității bugetare pe termen mediu¹⁰. Pe termen lung, România se confruntă cu riscurile unei sustenabilități bugetare medii, explicate în principal prin costurile previzionate aferente îmbătrânirii populației (în majoritatea lor, legate de costul pensiilor), care reprezintă 3,7 puncte procentuale din PIB pe termen foarte lung. Decalajul de sustenabilitate¹¹ pe termen lung, care indică efortul de ajustare necesar pentru ca ponderea datoriei în PIB să nu se situeze pe o traiectorie constant crescătoare este de 4,5 % din PIB. Acest lucru subliniază importanța globală a sustenabilității sistemului de pensii, inclusiv necesitatea menținerii realizărilor obținute prin reforma pensiilor din 2010, precum și necesitatea păstrării celui de al doilea pilon și a calendarului existent pentru transferul contribuțiilor din pilonul unu în pilonul doi. Per ansamblu, riscurile ar fi mai mari în eventualitatea în care soldul primar structural ar reveni la valorile mai scăzute observate în trecut, de exemplu la valoarea medie înregistrată în perioada 2004-2013. Prin urmare, este necesar ca România să limiteze creșterea cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației¹² astfel încât să asigure sustenabilitatea finanțelor publice pe termen lung. În special, pentru a îmbunătăți sustenabilitatea și gradul de adecvare ale sistemului de pensii, s-ar impune prelungirea perioadei de muncă și de contribuție la sistemul de asigurări sociale, având în vedere procentul foarte scăzut în prezent al contribuabililor angajați față de persoanele care beneficiază de pensii.¹³

⁹ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-8_en.pdf

¹⁰ Pentru definiții și explicații, a se vedea tabelul V. Indicatorul utilizat pentru decalajul de sustenabilitate pe termen mediu (S1), respectiv -0,5% din PIB pentru România, indică efortul de ajustare necesar în perioada imediat următoare, respectiv o îmbunătățire constantă a soldului primar structural, de realizat până în 2020, care trebuie apoi menținută un deceniu, astfel încât ponderea datoriei să ajungă la 60% din PIB în 2030, inclusiv finanțarea oricăror cheltuieli suplimentare legate de îmbătrânirea populației care ar surveni până la această dată-limită.

¹¹ A se vedea tabelul V.

¹² Costurile legate de îmbătrânirea populației cuprind previziunile pe termen lung privind cheltuielile publice legate de vârstă, care se referă la pensii, la îngrijirile medicale, la îngrijirea pe termen lung, la educație și la prestațiile de șomaj. A se vedea pentru mai multe detalii Raportul din 2012 al CE privind îmbătrânirea populației.

¹³ În prezent, sunt 1,2 pensionari la fiecare lucrător salariat.

Sistemul fiscal

Gradul scăzut de respectare a obligațiilor fiscale și evaziunea fiscală ridicată reprezintă, în continuare, provocări importante, în special în ceea ce privește colectarea TVA-ului și impozitarea veniturilor salariale. Ponderea în PIB a veniturilor din taxe și impozite este penultima din UE-28, la 28,9 % în 2013¹⁴. Frauda fiscală și evaziunea fiscală în domeniul TVA, al accizelor, al contribuțiilor de asigurări sociale și al impozitelor pe venit rămân, în continuare, provocări majore¹⁵. Situat la 42 % în medie în perioada 2000-2011, decalajul dintre veniturile fiscale teoretice și cele reale în ceea ce privește colectarea taxei pe valoarea adăugată (TVA) a fost mai mare în România decât în orice alt stat membru¹⁶. Intervalul de timp pe care îl au la dispoziție întreprinderile pentru a-și respecta obligațiile fiscale este relativ lung în România comparativ cu celelalte state din UE, ajungând la aproximativ 200 de ore pentru o întreprindere standard de dimensiuni medii¹⁷.

În ciuda punerii în aplicare a strategiei de asigurare a respectării obligațiilor fiscale, progresele concrete au fost limitate. În ciuda punerii în aplicare a strategiei de asigurare a respectării obligațiilor fiscale pentru perioada 2013-2017, progresele concrete în sensul respectării voluntare a obligațiilor fiscale și al combaterii muncii nedeclarate sunt limitate. În cadrul strategiei, sunt stabiliți doar indicatori pe termen mediu, nu și indicatori intermediari sau obiective concrete pentru măsurile individuale. Restructurarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) a condus la crearea unui nou departament de luptă antifraudă, al cărui personal nu a fost încă recrutat integral și format corespunzător. Nu a fost încă efectuată o analiză a riscurilor care să identifice regiunile și sectoarele economice în care riscul nerespectării obligațiilor fiscale este mai ridicat.

România ar putea să-ți amelioreze și mai mult eficiența sistemului de colectare a TVA¹⁸ și ar putea să-și intensifice cooperarea administrativă cu autoritățile fiscale din alte state membre, astfel încât să contracareze fenomenul fraudei transfrontaliere în materie de TVA. Legislația destinată să raționalizeze procedurile de rambursare a TVA este încă în curs de redactare. Nu a fost încă analizat impactul asupra veniturilor al unei rate a TVA reduse pentru produsele de brutărie, introdusă în septembrie 2013 în vederea reducerii nerespectării obligațiilor fiscale în acest sector, și al procedurii de taxare inversă introduse în anumite domenii. Conform unui raport recent privind cooperarea administrativă în materie de TVA¹⁹, România răspunde, în general, tardiv cererilor de informații depuse de administrațiile fiscale ale altor state membre ale UE și recurge într-o măsură limitată la controlul multilateral în materie de TVA, un instrument util, care permite combaterea fraudei transfrontaliere în domeniul TVA, în special în cooperare cu țările vecine. În plus, acest instrument joacă un rol decisiv în asigurarea unui grad sporit de respectare a obligațiilor fiscale de către

¹⁴ Sursa: Baza de date Ameco.

¹⁵ 13,8 % din PIB, conform Raportului anual pe 2012 al Consiliului bugetar.

¹⁶ Sursa: Studiul privind decalajul dintre veniturile teoretice și cele reale provenite din TVA, elaborat pentru Comisia Europeană; datele din 2011, cele mai recente disponibile. Pentru detalii a se vedea http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/vat-gap.pdf

¹⁷ PwC – Plata taxelor și impozitelor 2014: <http://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/assets/pwc-paying-taxes-2014.pdf>.

¹⁸ Comisia Europeană (2014): Raportul Comisiei către Consiliu și Parlamentul European - Al șaptelea raport în temeiul articolului 12 din Regulamentul (CEE, Euratom) no. 1553/89 privind procedurile de colectare a TVA și de control, COM(2014) 69 final.

¹⁹ Comisia Europeană (2014): Document de lucru al serviciilor Comisiei de însoțire a documentului Raport al Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind aplicarea Regulamentului (UE) al Consiliului nr. 904/2010 privind cooperarea administrativă și combaterea fraudei în domeniul taxei pe valoarea adăugată, SWD(2014) 39 final.

întreprinderile mici, cu o activitate economică locală, în special cu privire la colectarea TVA și a accizelor, pentru a asigura condiții de concurență echitabile pentru toate întreprinderile.

Aproximativ 25 % dintre lucrătorii din România au lucrat în 2012 fără contracte formale de muncă, progresele în ceea ce privește conformarea față de recomandarea specifică fiecărei țări de combatere mai eficientă a muncii nedeclarate fiind limitate. Numărul lucrătorilor nedeclarați a crescut cu peste 20 % între 2009 și 2012, ajungând la 1,445 milioane²⁰. În ciuda faptului că, în urma controalelor desfășurate la nivel național, în fiecare săptămână sunt identificați, în medie, peste 300 de lucrători nedeclarați²¹, măsurile luate pentru gestionarea acestei situații ar putea fi îmbunătățite²². În ultimii ani au fost adoptate unele măsuri pentru combaterea muncii nedeclarate, însă nu s-a adoptat nicio măsură nouă ca răspuns la recomandarea specifică fiecărei țări din 2013. Este planificat pentru 2014 un proiect-pilot de asigurare a conformității, care vizează munca nedeclarată și evaziunea fiscală.

Structura veniturilor fiscale ale României este, în general, favorabilă creșterii, însă ar putea fi benefică operarea unor ajustări suplimentare. România are o structură a veniturilor fiscale care este printre cele mai favorabile creșterii din UE, cu unele dintre cele mai scăzute rate implicite de impozitare a veniturilor salariale (30,4 %) și a doua cea mai ridicată rată a impozitelor pe consum. Taxele și impozitele indirecte s-au situat substanțial peste media UE²³, în timp ce impozitarea directă a fost considerabil sub media UE²⁴. Dacă pentru persoanele remunerate cu salariul mediu sarcina fiscală asupra costului forței de muncă²⁵ s-a situat sub media UE, sarcina fiscală asupra lucrătorilor cu venituri mici și medii este mult peste media UE²⁶. Discrepanța dintre sarcina fiscală relativ ridicată asupra costului forței de muncă (calculată pe baza obligației fiscale legale) și rata implicită redusă de impozitare a veniturilor salariale (calculată pe baza încasărilor efective din impozite) ar putea reflecta un volum ridicat de câștiguri disimulate. Reducerea sarcinii fiscale asupra veniturilor salariale ale lucrătorilor cu venituri mici și medii ar contribui la reducerea factorilor care descurajează ocuparea locurilor de muncă, ar contribui la combaterea muncii nedeclarate și a veniturilor declarate la o valoare mai mică decât cea reală. Planurile anunțate de guvern merg în direcția bună, însă au în vedere o reducere a contribuțiilor de asigurări sociale pentru care nu a fost stabilit un obiectiv de atins. Orice reducere a sarcinii fiscale ar trebui să se facă în așa fel încât să nu aibă implicații bugetare. Până acum, nu a fost prezentată nicio propunere concretă în acest sens.

Ar putea fi consolidată aplicarea taxelor de energie și de mediu, altele decât taxele pe carburanți. Atât taxele din domeniul mediului, cât și cele din sectorul transporturilor, excluzând taxele pe carburanți, s-au situat sub media UE²⁷. S-au realizat unele progrese cu privire la recomandarea referitoare la taxele de mediu, dar situația poate fi îmbunătățită. Sistemul de taxe pe autovehicule a cunoscut îmbunătățiri, însă impactul noii taxe „de timbru de mediu” (legată de emisiile de CO₂ și plătită o singură dată), care a fost introdusă în

²⁰ Consiliul bugetar, Raportul anual pe 2012.

²¹ <http://www.inspectmun.ro/site/RELATII%20DE%20MUNCA/Relatii%20de%20Munca.html>.

²² După aproape 97 000 de inspecții, au fost încheiate în 2013 aproximativ 5 000 de noi contracte de muncă și au fost înregistrate venituri salariale suplimentare și contribuții sociale în valoare de 1,4 milioane RON.

²³ Reprezentând 47,2 % din veniturile fiscale totale din 2012 (față de media UE-28 de 34,5 %).

²⁴ Reprezentând 21,6 % (față de media UE-28 de 33,4%).

²⁵ Definită ca sarcină fiscală globală (contribuțiile sociale sau taxele și impozitele angajaților, dar și ale angajatorilor, cumulate) a unei persoane încadrate în muncă cu forme legale.

²⁶ Pentru persoanele celibatate a căror remunerație este de 67% din salariul mediu, a fost de 43,4 % în 2012, cu mult peste media UE-27 de 39,9%; pentru persoanele celibatate a căror remunerație este de 50% din salariul mediu, a fost de 42,4 %, iar media UE-27 a fost de 34,1 %.

²⁷ Taxele de mediu au reprezentat în 2012 1,9 % din PIB (media UE-28: 2,4 %), în timp ce taxele din sectorul transporturilor, altele decât taxele pe carburanți, au fost de 0,2 % din PIB (media UE-28: 0,5 %).

martie 2013, nu a fost încă analizat. Accizele la carburanți au crescut în aprilie 2014 și au fost indexate în funcție de prețurile de consum pentru a ține cont de inflație. Cu toate acestea, ponderea taxelor de energie și de mediu, altele decât taxele pe carburanți, în veniturile fiscale totale ale României rămâne redusă. Pentru a asigura o pondere mai mare a taxelor de mediu, se recomandă să nu se întârzie introducerea taxei pe depozitarea deșeurilor (a se vedea secțiunea 3.4 pentru detalii suplimentare).

3.2. Sectorul financiar

Capitalizarea sectorului bancar al României rămâne stabilă, iar situația lichidităților a continuat să se îmbunătățească, chiar dacă profitabilitatea a suferit ca urmare a creșterii numărului activelor depreciate. Numărul creditelor neperformante (cu scadența depășită cu peste 90 de zile) a crescut și mai mult, ajungând la 21,9 % la sfârșitul anului 2013 comparativ cu 18,2 % la sfârșitul anului 2012. Această tendință a continuat să fie atenuată prin politica prudentă a autorității de supraveghere a sectorului bancar de constituire de provizioane pentru pierderile din credite, însă a avut un impact asupra profitabilității. Sectorul bancar a înregistrat în 2013 o rată a rentabilității financiare de doar 1,28%. Un aspect îmbucurător este acela că rata de acoperire a capitalului a fost de aproximativ 15 % la sfârșitul anului 2013, iar situația lichidităților s-a îmbunătățit, fiind favorizată de procesul în curs de reducere a gradului de îndatorare financiară și de creștere a ponderii depozitelor de retail.

Autoritățile au realizat unele progrese în ceea ce privește cadrul de rezoluție al instituțiilor bancare și evaluarea calității activelor din sectorul bancar, inclusiv a creditelor restructurate. Legea bancară a fost modificată, iar autoritățile s-au angajat să finalizeze, până în septembrie 2014, înainte de termenul stabilit, transpunerea Directivei UE privind redresarea și rezoluția instituțiilor bancare. Banca Națională a României a încheiat, deși cu unele întârzieri, analiza calității activelor din sectorul bancar, iar politicile băncilor de scoatere în afara bilanțului a anumitor active au fost clarificate. Sunt, de asemenea, analizate și alte soluții care ar permite băncilor să scoată în afara bilanțului creditele pentru care au fost constituite provizioane integrale fără să se renunțe la drepturile legale de recuperare a acestor credite. Inspecțiile la fața locului desfășurate în 20 de bănci, care au vizat portofoliile de credite restructurate și sistemele informatice ale acestora, au condus la constituirea de provizioane suplimentare pentru acoperirea pierderilor din credite. Instituirea unei curți speciale care să se ocupe de clauzele abuzive din contractele de împrumut, hotărâtă în decembrie 2013, este, și ea, o măsură pozitivă.

Funcționarea Autorității de Supraveghere Financiară ar putea fi consolidată și mai mult. S-au înregistrat unele progrese extrem de limitate în ceea ce privește evaluarea personalului și a nivelului de acoperire a necesarului de personal al Autorității de Supraveghere Financiară, odată cu efectuarea unei evaluări a personalului aflat în funcții de conducere medie de către o societate externă de consultanță. Cu toate acestea, decizia Autorității de Supraveghere Financiară de a nu evalua toți membrii personalului nu respectă condiția impusă în memorandumul de înțelegere al programului de asistență financiară.

Accesul la finanțare este o problemă majoră pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-urile) din România. Problemele sunt legate atât de cerere, cât și de ofertă. Creșterea creditelor a fost negativă în 2013 și se preconizează că va rămâne limitată, având în vedere procesul de reducere a gradului de îndatorare al sectorului bancar, după o perioadă lungă în care calitatea activelor s-a deteriorat constant²⁸. Rata medie a dobânzilor pentru împrumuturile cu o valoare mai mică de 1 milion de euro este a doua ca mărime din UE, iar costul de credit este cu aproximativ 17 % mai mare pentru IMM-uri decât pentru

²⁸ România este pe locul 22 din cele 28 de state membre, conform Indicelui din 2013 privind accesul la finanțare.

întreprinderile mai mari. Se estimează că, în prima jumătate a anului 2014, condițiile de finanțare s-au înăspriț pentru IMM-uri²⁹.

S-au realizat unele progrese în ceea ce privește recomandarea referitoare la facilitarea și diversificarea accesului la finanțare al IMM-urilor. Schema de garanții de stat pentru împrumuturile acordate de bănci IMM-urilor³⁰ a fost relansată în 2014 în condiții mai favorabile. Rămâne de văzut în ce măsură se va recurge la această schemă. Alte măsuri includ o schemă *de minimis* și sprijin pentru tinerii întreprinzători. Se recomandă realizarea unei evaluări formale a acestor măsuri, pentru a spori eficiența acestora. Cu toate acestea, formele alternative de finanțare rămân în mare măsură indisponibile.

Mai pot fi luate măsuri pentru a facilita accesul la finanțare al IMM-urilor și pentru a diversifica într-o măsură semnificativă sursele de finanțare. Capitalul de risc este în continuare subdezvoltat, iar investițiile în capitalul de risc au scăzut cu 74 % între 2007 și 2012, România fiind din acest punct de vedere una dintre țările cu rezultatele cele mai slabe din UE. Țara trebuie să introducă stimulente adecvate și un cadru normativ care să promoveze dezvoltarea de capital de risc pentru faza de început a întreprinderilor, inclusiv să adopte acte legislative care să-i protejeze pe investitori și pe întreprinzători. Scheme de formare și o consiliere corespunzătoare în domeniu ar putea, de asemenea, să stimuleze disponibilitatea întreprinderilor de a realiza investiții.

3.3. Piața muncii³¹, educația și politicile sociale

În ciuda recente redresări economice, piața muncii și sistemul de învățământ continuă să aibă rezultate suboptimale, cu o rată redusă de activitate și o productivitate scăzută a muncii. Progresele înregistrate în domeniul educației și al incluziunii sociale sunt, în continuare, limitate, integrarea romilor rămânând unul dintre aspectele cele mai problematice. În 2013, România a primit recomandări specifice fiecărei țări referitoare la rata de activitate, la educație și la formarea profesională, la sistemul de sănătate și la reducerea sărăciei. Analiza din prezentul document de lucru al serviciilor Comisiei conduce la concluzia că România a realizat progrese limitate în ceea ce privește rata globală de activitate, reforma educației, părăsirea timpurie a școlii, sporirea eficienței și a eficacității transferurilor sociale și integrarea romilor, precum și unele progrese legate de șomajul în rândul tinerilor și de sănătate [pentru evaluarea integrală din recomandarea specifică fiecărei țări (RST), a se vedea tabelul sintetic din secțiunea 4].

Participarea pe piața muncii, capacitatea de inserție profesională și productivitatea

Rata ridicată de inactivitate, utilizarea insuficientă a potențialului forței de muncă și necesitatea de a spori calitatea și productivitatea muncii sunt, în continuare, provocări importante pentru România. În ciuda unei ușoare reluări a creșterii economice în 2013, piața muncii nu s-a redresat³². Rata de ocupare și rata de activitate continuă să fie printre cele

²⁹ Conform ultimului sondaj CESEE privind activitatea de creditare bancară, realizat în a doua jumătate a anului 2013, băncile preconizau o scădere a ofertei de credite pentru IMM-uri cu 30 % în următoarele șase luni, în timp ce cererea de credite din partea IMM-urilor era previzionată să crească cu 20 % în aceeași perioadă. Se estima o înăsprire și mai mare a condițiilor aplicate de bănci, cum ar fi valoarea creditelor și cerințele privind garanțiile.

³⁰ Garanțiile pentru împrumuturile acordate IMM-urilor sunt relativ importante în România. Garanțiile nerambursate din portofoliul băncilor reprezintă 1,3 % din PIB, al patrulea cel mai ridicat procent din UE, conform datelor din 2012 ale Asociației Europene a Societăților de Garanții Mutuale (date disponibile doar pentru 19 state membre).

³¹ Pentru mai multe detalii, a se vedea Raportul comun pe 2014 privind ocuparea forței de muncă, COM(2013)801, care include un tablou de bord al principalilor indicatori sociali și de ocupare a forței de muncă

³² Rata șomajului a crescut la 7,3 %, în timp ce rata de ocupare a scăzut ușor - a se vedea secțiunea 2.

mai scăzute din UE. Femeile, tineri și bătrânii, precum și populația din zonele rurale și defavorizate sunt categoriile cele mai afectate de inactivitate. Rata tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEET) este considerabil peste media din UE și înregistrează o tendință de creștere³³. Având în vedere cheltuielile foarte reduse în domeniu, participarea la programele de învățare pe tot parcursul vieții și recurgerea la politicile active în domeniul pieței forței de muncă rămân printre cele mai scăzute din UE.³⁴ Nu există servicii publice de ocupare a forței de muncă personalizate și de calitate, nu se realizează o integrare a politicilor active și pasive în domeniul pieței muncii și nu există servicii de asistență pentru angajatori. Rata scăzută de ocupare în rândul femeilor este explicată de disponibilitatea redusă și de accesul limitat la infrastructuri de îngrijire a copiilor de calitate și accesibile ca preț (în special pentru copiii cu vârsta mai mică de 3 ani), în timp ce durata vieții active este limitată de rata scăzută de ocupare în rândul persoanelor în vârstă și de măsurile limitate în materie de îmbătrânire activă. Romii și persoanele cu handicap se confruntă cu dificultăți și mai mari în ceea ce privește accesul pe piața oficială a forței de muncă. În ciuda progreselor înregistrate în ultimii ani, productivitatea muncii³⁵ este în continuare printre cele mai scăzute din UE.

Progresele înregistrate au fost limitate în ceea ce privește recomandarea de a îmbunătăți rata de activitate prin consolidarea politicilor active în domeniul pieței forței de muncă și prin promovarea programelor de învățare pe tot parcursul vieții. O strategie națională privind ocuparea forței de muncă 2013-2020 vizează îmbunătățirea nivelului de calificare și a adaptabilității în rândul grupurilor defavorizate, însă este prea devreme ca să poată fi apreciată reușita acesteia. Legea modificată privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă a pus un accent puternic pe politicile active în domeniul pieței forței de muncă, în special pe învățământul profesional și tehnic, pe recunoașterea studiilor anterioare și pe stimulentele în favoarea mobilității, însă aceste eforturi sunt insuficiente, iar Strategia națională pentru învățarea pe tot parcursul vieții înregistrează întâzieri. În ceea ce privește atragerea lucrătorilor vârstnici pe piața muncii, există mai multe programe în acest sens, însă Strategia națională privind îmbătrânirea activă este încă în curs de pregătire. Facilitarea accesului la servicii de îngrijire a copiilor de calitate și accesibile ca preț ar permite creșterea ratei de activitate a femeilor.

S-au înregistrat, de asemenea, progrese limitate cu privire la recomandarea de îmbunătățire a capacității Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă. În ciuda unor măsuri, cu o amploare limitată, adoptate cu sprijin din partea fondurilor EU, destinate furnizării de servicii de autoservire, consolidării agențiilor locale de ocupare a forței de muncă, dezvoltării sistemelor informatice și a unui card profesional, serviciile publice de ocupare a forței de muncă trebuie în continuare consolidate prin reducerea numărului de cazuri tratate, prin diversificarea serviciilor și integrarea lor într-o ofertă coerentă pentru persoanele care sunt în căutarea unui loc de muncă și pentru angajatori și prin introducerea unui sistem transparent de gestionare a performanței. Dispozițiile măsurilor active în domeniul pieței forței de muncă trebuie să fie mai flexibile și să pună mai mult accentul pe furnizarea unei oferte integrate, care corespunde necesităților pieței muncii.

În prezent nu există orientări clare privind stabilirea în mod transparent a unui salariu minim care să țină seama de factorul economic, al pieței muncii și al veniturilor salariale. Creșterile salariului minim înregistrate din 2011 până în prezent au fost importante (aproximativ 12 % în medie pe an), însă, în general, salariul minim este, în continuare, relativ

³³ Rata NEET a fost de 16,8 % în 2012.

³⁴ Rata de recurgere la politicile active în domeniul pieței forței de muncă a fost antepenultima din UE în 2011. Acest lucru se reflectă, de asemenea, în resursele bugetare alocate acestor politici, care în 2011 au fost de 0,03% din PIB, comparativ cu 0,54 % din PIB în UE-27 în 2012.

³⁵ Măsurată ca procent din totalul UE în paritate a puterii de cumpărare.

scăzut comparativ cu salariul mediu³⁶. Salariul minim se stabilește prin lege, însă este necesar ca procesul de stabilire a acestuia să includă o marjă redusă de discreție și o mai mare transparență, astfel încât să se limiteze gradul de nesiguranță și să se identifice un echilibru între susținerea ocupării forței de muncă și a competitivității, pe de o parte, și protejarea veniturilor salariale, pe de altă parte. În special stabilirea unor orientări clare, în urma unor consultări eficiente cu partenerii sociali, ar trebui să contribuie la asigurarea unei evoluții a salariului minim corespunzătoare condițiilor ciclice subiacente.

România a realizat unele progrese cu privire la recomandarea de combatere a șomajului în rândul tinerilor. Autoritățile au adoptat în aprilie 2013 un Plan național pentru încadrarea în muncă a tinerilor, care a fost urmat de îmbunătățiri legislative legate de stagiile de ucenicie și de o nouă lege privind stagiile de formare profesională³⁷. Prin urmare, până la sfârșitul anului 2013, aproximativ 30 000 de tineri au primit o ofertă de muncă, iar 44 000 de studenți au beneficiat de programe de orientare profesională. În plus, au fost introduse două scheme-pilot de tipul garanției pentru tineret, destinate unui număr de 10 000 de tineri fără diplomă de bacalaureat. Va fi nevoie de o monitorizare corespunzătoare și de o evaluare atentă a rezultatelor, precum și a măsurilor existente de combatere a șomajului în rândul tinerilor pentru a dezvolta în continuare Planul de implementare a garanției pentru tineret 2014-2015.

Caseta 3. Implementarea garanției pentru tineret în România³⁸

Aspectele cele mai importante care trebuie abordate pentru a putea implementa garanția pentru tineret³⁹ în România sunt:

- capacitatea administrativă insuficientă a Serviciului Public de Ocupare (SPO), prevăzut a fi principalul furnizor de servicii în cadrul garanției pentru tineret, de a oferi servicii individualizate tuturor tinerilor șomeri și acelor dintre tinerii NEET care nu sunt înregistrați la Serviciul Public de Ocupare⁴⁰;
- furnizarea rigidă de servicii și oferta insuficient de diversificată a măsurilor de activare și a opțiunilor de formare și educare a tinerilor;
- lipsa unor activități suficiente de informare destinate tinerilor NEET neînregistrați, în special tinerilor romi;
- lipsa unei implicări reale a sectorului privat în inițiativele privind stagiile de ucenicie și formarea duală, precum și în oferirea de stagii de formare profesională absolvenților de universități.

³⁶ În 2012, salariul minim al României a fost de 34% din veniturile salariale medii lunare, al treilea cel mai mic astfel de procent din UE.

³⁷ Legea modificată privind ucenicia la locul de muncă (Legea nr. 179/2013) și noua lege privind stagiile (Legea nr. 335/2013).

³⁸ România a prezentat un Plan de implementare a garanției pentru tineret, intitulat „Planurile României de implementare a garanției pentru tineret 2014-2015”, în decembrie 2013, și o versiune revizuită în aprilie 2014.

³⁹ Conform Recomandării Consiliului din 22 aprilie 2013 privind înființarea unei garanții pentru tineret (2013/C 120/01): ar trebui ca „fiecare tânăr cu vârsta mai mică de 25 de ani să primească o ofertă de angajare, de continuare a educației, de intrare în ucenicie sau de efectuare a unui stagiu, în termen de patru luni de la momentul în care nu mai participă la activități de învățământ formal sau de la momentul în care a devenit șomer.”

⁴⁰ Numărul tinerilor șomeri era, în februarie 2014, de 72 300 (SPO), iar al tinerilor NEET neînregistrați era estimat la 450 000 în ultimul trimestru al anului 2012 (Institutul Național de Statistică al României).

Educație și competențe

Îmbunătățirea calității educației, gestionarea ratei ridicate a părăsirii timpurii a școlii, îmbunătățirea relevanței pe piața muncii a învățământului terțiar și sporirea ratei de activitate constituie, în continuare, provocări importante pentru România. În cadrul PISA 2012, România a obținut rezultate care au situat-o pe penultimul loc la competențele de citire și la științe și pe antepenultimul loc la matematică, din cele 28 de state membre ale UE. Competențele digitale sunt cel mai slab dezvoltate din UE⁴¹. Nivelul de instruire la terminarea învățământului secundar superior este scăzut, mai ales în cazul învățământului profesional și tehnic. Atractivitatea redusă a profesiei de cadru didactic și pregătirea inițială insuficientă a profesorilor sunt alți factori care au un impact negativ asupra calității educației.

S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește accelerarea reformei sistemului de învățământ, inclusiv consolidarea capacității administrative atât la nivel central, cât și la nivel local, și evaluarea impactului reformelor. Au fost aprobate Planul-cadru privind curriculumul pentru învățământul primar și metodologia de punere în aplicare a acestuia. Legea educației a fost modificată în decembrie 2013, fiind abordată problema accesului în învățământul liceal și în învățământul profesional și tehnic, testarea competențelor, finanțarea școlilor preuniversitare și a instituțiilor de învățământ superior și punerea la dispoziția elevilor a unor dotări generale. Nu au fost realizate planurile de finalizare a metodologiilor necesare pentru punerea în aplicare a Legii educației adoptate în 2011 și nici planurile de descentralizare. În ansamblu, reformele au fost limitate. În ciuda unor inițiative, progresele în ceea ce privește consolidarea capacității administrative, inclusiv a competențelor de management la nivel regional și la nivelul școlilor, rămân modeste. Elaborarea unor politici bazate pe date concrete continuă să fie o provocare. Sunt în continuare necesare programe care să vizeze dobândirea de competențe elementare, în special pentru copiii romi, în rândul cărora se înregistrează rate ridicate de analfabetism, și pentru adulții slab-calificați din zonele rurale.

S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește recomandarea de punere în aplicare a strategiei naționale privind părăsirea timpurie a școlii, care pune accentul pe asigurarea unui acces mai bun la infrastructuri de învățământ preșcolar de calitate. La 17,4 % în 2013, rata de părăsire timpurie a școlii este în continuare una dintre cele mai ridicate din UE. Programele existente de asistență socială s-au menținut în 2013, însă nu există încă o strategie cuprinzătoare privind părăsirea timpurie a școlii, elaborarea acesteia fiind întârziată semnificativ. Discrepanțele în ceea ce privește disponibilitatea serviciilor de îngrijire și de învățământ destinate copiilor preșcolari rămân problematice, iar serviciile de îngrijire a copiilor nu sprijină suficient dezvoltarea copiilor⁴². Punerea la punct a unui sistem de colectare de date prin care să monitorizeze și să se evalueze eficacitatea măsurilor destinate sporirii frecvenței școlii în învățământul secundar reprezintă o provocare.

România a realizat progrese limitate în ceea ce privește recomandarea de a accelera reformele în domeniul învățământului profesional și tehnic. Reformele puse în aplicare ca inițiative-pilot nu au fost integrate încă în politicile naționale. Consilierea profesională și validarea formării informale și neformale sunt în continuare dezvoltate insuficient, iar

⁴¹ Competențele digitale ale unei proporții de 85% din populație sunt scăzute sau lipsesc cu desăvârșire. România are, de asemenea, cei mai puțini specialiști în informatică și telecomunicații.

⁴² În 2011, doar 41 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 3 ani și vârsta de școlarizare obligatorie erau în îngrijire în cadrul unor infrastructuri formale de îngrijire a copiilor, România fiind din acest punct de vedere țara cu cea mai scăzută acoperire a serviciilor de îngrijire a copiilor din UE. Pentru copiii cu vârste cuprinse între 0 și 3 ani, procentul este de 2%. [Comisia Europeană: "*Barcelona Objectives: the development of childcare facilities for young children in Europe*" („Obiectivele de la Barcelona: dezvoltarea unor infrastructuri pentru îngrijirea copiilor pentru copiii de vârstă mică din Europa”) 2013, p. 9].

parcursurile posibile în cadrul învățământului tehnic și profesional nu sunt flexibile; în plus, nu există programe specializate de învățământ tehnic și profesional pentru nivelul post-secundar. În ultimii ani, s-au derulat mai multe proiecte care vizau revizuirea curriculumului școlar și consolidarea parteneriatelor sociale și școlare, însă domeniul de aplicare al acestor inițiative este limitat. În plus, punerea la dispoziție a unor resurse adecvate pentru sistemul de consiliere și orientare profesională și o mai mare implicare a întreprinderilor în ceea ce privește formele de învățare bazate pe muncă și stagiile de ucenice rămân aspecte problematice.

S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește recomandarea de aliniere suplimentară a învățământului terțiar la nevoile pieței muncii și de îmbunătățire a accesului pentru persoanele defavorizate. Relevanța învățământului superior pentru piața muncii este, în continuare, un aspect problematic. Persistă o necorelare importantă de competențe între oferta universităților și cerințele de pe piața muncii, iar legăturile dintre întreprinderi și mediul universitar sunt, în continuare, limitate. Majoritatea absolvenților de facultate își găsesc un loc de muncă în profesii care fie nu corespund pregătirii lor, fie sunt sub nivelul lor de calificare. Este în curs de elaborare o strategie privind învățământul terțiar care ar trebui să propună soluții menite să garanteze o mai mare relevanță a învățământului superior pe piața muncii și caracterul inclusiv al învățământului terțiar. Contribuția actuală a statului la acoperirea taxelor universitare, bazată pe merit, nu reușește, în general, să se traducă într-un sprijin concret pentru studenții din grupurile cele mai defavorizate. Este în curs de pregătire o bază de date cu informații privind 50 000 de absolvenți din 50 de universități și o actualizare a Registrului național al calificărilor din învățământul superior. Asocierea mai strânsă a sectorului privat la activitățile de predare rămâne problematică.

Segregarea romilor în școli continuă să fie o problemă majoră, în ciuda interzicerii clare a acestei practici. Rata estimată de părăsire timpurie a școlii în rândul romilor rămâne la un nivel alarmant de ridicat (93 %) ⁴³. Au continuat programele existente de incluziune a romilor în sistemul educațional, care au în vedere învățământul preșcolar, utilizarea limbii romani în școli și formarea de mediatori școlari romi ⁴⁴. Îmbunătățirea accesului la un învățământ de calitate și favorabil incluziunii și intensificarea și consolidarea măsurilor de sprijin pedagogic pentru a spori rata de frecvență și rezultatele școlare ale romilor sunt, în continuare, aspecte problematice.

Sărăcie și incluziune socială

Reducerea sărăciei rămâne o provocare majoră, o sursă de îngrijorare fiind situația lucrătorilor săraci. În 2012, rata persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială a continuat să fie a doua ca mărime din UE. Aproape 30 % din populația României este într-o situație de deprivare materială severă. Veniturile brute ale gospodăriilor sunt în scădere, iar inegalitățile rămân extrem de acute, având în vedere numărul redus de locuri de muncă create, numărul mare de persoane care desfășoară activități independente în agricultura de subsistență și ponderea ridicată a lucrătorilor familiari neremunerați ⁴⁵. Familiile cu copii sunt deosebit de expuse. Rata de sărăcie a persoanelor încadrate în muncă a continuat să

⁴³ FRA (2014), Educație: Situația romilor în 11 state membre ale UE. *Roma Survey - Data in Focus* (urmează să fie publicat).

⁴⁴ Numărul mediatorilor care au urmat o pregătire specială și au fost angajați este totuși mic comparativ cu numărul total al mediatorilor care au urmat o astfel de pregătire și cu necesitățile existente.

⁴⁵ Din aproximativ 8,4 milioane de locuri de muncă, doar peste 4 milioane sunt remunerate. Numărul extrem de ridicat al celor care desfășoară activități independente (2,1 milioane, 25 % din totalul locurilor de muncă) este asociat cu agricultura de subsistență și lipsa de alternative la pornirea unei afaceri proprii. Alte 1,4 milioane de locuri de muncă (20 % din totalul locurilor de muncă) reprezintă muncă familială neremunerată.

crească⁴⁶. Impactul transferurilor sociale (excluzând pensiile) asupra reducerii sărăciei a scăzut semnificativ în 2012, rămânând cu mult sub media UE și fiind extrem de scăzut în cazul copiilor.

S-au înregistrat progrese limitate în ceea ce privește recomandarea de îmbunătățire a eficacității și a eficienței transferurilor sociale și de consolidare a combinării acestora cu măsuri de activare. Sistemul de ajutoare de șomaj și de prestații de ajutor social este caracterizat de o acoperire redusă, în special cu privire la unele dintre segmentele cele mai sărace ale populației⁴⁷, precum și de un grad scăzut de adecvare, creșterile recente ale transferurilor sociale compensând în principal creșterile prețurilor la gaze și electricitate. O strategie națională privind reducerea sărăciei și incluziunea socială este încă în curs de pregătire. Se previzionează introducerea efectivă în 2015 a venitului minim de inserție, care ar simplifica asistența socială prin combinarea a trei transferuri sociale existente (venitul minim garantat, alocația familială și ajutorul pentru încălzirea locuinței), însă aceasta este acum amânată pentru 2016. Corelarea prestațiilor sociale cu măsuri de activare este în continuare insuficientă. Legea privind economia socială, care ar trebui să încurajeze incluziunea grupurilor defavorizate, nu a fost încă adoptată. România trebuie să facă progrese în ceea ce privește reforma asistenței sociale și să dezvolte și să pună în aplicare o strategie națională cuprinzătoare privind incluziunea socială și reducerea sărăciei.

S-au înregistrat progrese limitate în ceea ce privește accelerarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată la îngrijirea alternativă a copiilor lipsiți de îngrijire părintească. Numărul copiilor aflați în îngrijire în centre de plasament publice și private a fost redus cu peste jumătate⁴⁸ din 2000 până în prezent prin dezvoltarea de servicii de tip familial. În 2013, a fost înființate 18 servicii comunitare, iar alte 109 au fost contractate. Cu toate acestea, instituțiile de stil vechi, nerenovate, reprezintă în continuare o proporție importantă. Mulți dintre acești copii nu sunt încă încadrați în nicio structură de învățământ, iar integrarea lor în societate este foarte dificilă. Numărul persoanelor cu handicap îngrijite în instituții rezidențiale de mari dimensiuni este, în continuare, foarte mare, în condițiile în care serviciile comunitare și asistența personală pentru persoanele cu handicap nu sunt suficient dezvoltate, inclusiv din punctul de vedere al finanțării și al controlului calității. Este planificată adoptarea până la sfârșitul anului 2014 a unei strategii naționale privind protejerea și promovarea drepturilor copiilor pentru perioada 2014-2020. Aceasta include măsuri privind tranziția de la infrastructurile de îngrijire instituționalizată la structuri de îngrijire alternativă a copiilor, precum și privind prevenirea abandonului și a abuzului.

S-au înregistrat progrese limitate cu privire la recomandarea de egalizare a vârstei de pensionare pentru femei și pentru bărbați. Adecvarea pensiilor femeilor este scăzută. Durata carierei profesionale și a perioadei de cotizare la sistemul de prestații de asigurări sociale este mult mai scurtă în cazul femeilor decât în cel al bărbaților, ceea ce face ca veniturile din pensii ale acestora să fie mai scăzute, femeile de peste 65 de ani fiind expuse unui risc de sărăcie dublu față de bărbați. Modificările aduse Legii pensiilor în vederea egalizării vârstei de pensionare între femei și bărbați începând din 2035 au fost adoptate de guvern și sunt în continuare dezbătute în Parlament. Modificarea legislativă ar putea îmbunătăți gradul de adecvare al pensiilor⁴⁹, cu condiția ca aceasta să fie însoțită de măsuri

⁴⁶ 18,9 % în 2012, mai mult de dublu față de media UE și nivelul cel mai ridicat din UE.

⁴⁷ Rata de neacoperire (de către sistemul de prestații sociale, altele decât cele pentru îngrijirea copiilor) a persoanelor sărace care nu au un loc de muncă este a șasea cea mai mare din UE (39,1%), în timp ce venitul net al persoanelor care beneficiază de asistență socială în raport cu venitul median este antepenultimul (23,3%) (Sursa ESDE, 2013).

⁴⁸ De la 57 181 în decembrie 2000 la 22 124 în septembrie 2013.

⁴⁹ Începând din 2013, valoarea punctelor de pensie este indexată anual pentru a asigura o mai mare adecvare a pensiilor.

care să îi încurajeze pe lucrătorii vârstnici să rămână pe piața muncii și să-și prelungească astfel durata carierei profesionale și perioada de contribuție la asigurările sociale.

Asistența medicală

Sistemul românesc de sănătate se confruntă cu o serie de provocări majore, printre care se numără o sănătate precară a populației, gradul redus de finanțare și o utilizare ineficientă a resurselor. Speranța de viață este considerabil sub media UE, rata mortalității infantile fiind cea mai ridicată din UE, iar speranța de viață la naștere printre cele mai reduse. Există o neconcordanță între angajamentele de cheltuieli și fondurile disponibile. În trecut, acest lucru a condus la acumularea de arierate, în special în spitale, și la depășirea cu mult a bugetelor. Mai mult, românii sunt pe locul doi în UE din punctul de vedere al persoanelor care nu își pot permite costul unei consultații medicale.

România a realizat unele progrese cu privire la recomandarea de continuare a reformelor din sistemul de sănătate în vederea sporirii eficienței, calității și accesibilității acestuia. Reformele din acest sector au continuat în cursul anului 2013. Planul strategic de acțiune 2013-2014 al Ministerului Sănătății include o gamă largă de măsuri de reformă și de sporire a eficienței⁵⁰. Alte elemente care ar trebui să facă obiectul reformei sunt consolidarea controalelor financiare și de calitate și îmbunătățirea sistemului de achiziții de medicamente și dispozitive medicale pentru spitale. Unele dintre măsurile preconizate sunt în întârziere și sunt afectate de lipsa de resurse și de capacitatea redusă a serviciilor. În 2013, guvernul a prezentat o Strategie națională în domeniul sănătății 2014-2020, menită să amelioreze starea de sănătate a populației, între altele prin favorizarea unui acces mai echitabil la servicii medicale de calitate. Consolidarea serviciilor de tratament ambulatoriu este unul dintre obiectivele reformei serviciilor medicale spitalicești și face parte din punerea în aplicare a pachetului de servicii medicale de bază și a pachetului minim de servicii medicale.

Plățile informale sunt o practică larg răspândită în sistemul public de sănătate⁵¹ din România și acestea afectează negativ accesibilitatea, eficiența și calitatea sistemului. Amploarea plăților informale în sistemul de sănătate este estimată la aproximativ 280 de milioane EUR pe an. Conform Eurobarometrului special 2013 privind corupția, 28 % dintre respondenții din România care au fost într-o structură spitalicească publică în anul anterior au trebuit să efectueze o plată suplimentară sau să ofere un cadou sau o sumă de bani în plus față de onorariul oficial. Acesta este procentul cel mai ridicat din UE, mult peste media UE de 5 %. Jumătate dintre respondenți au simțit nevoia să ofere o sumă suplimentară sau un cadou înainte să beneficieze de asistența medicală. Ministerul Sănătății a examinat mai multe planuri de descurajare a plăților informale, însă fără rezultate concrete. Sistemul de coplată aplicat din martie 2013 utilizează cupoane pentru a reduce riscul plăților informale, însă acestea nu acoperă decât plățile forfetare cu o valoare mică.

Integrarea romilor

Romii se confruntă în continuare cu o rata de activitate scăzută, cu o incidență extrem de mare a angajării pe piața informală a forței de muncă, cu subocuparea forței de muncă, cu o rată ridicată a sărăciei persoanelor încadrate în muncă, asociată cu un nivel scăzut de calificare și cu un nivel de instruire scăzut. Mulți romi nu sunt acoperiți de sistemul de asigurări de sănătate, întâmpină dificultăți în a obține accesul la serviciile sociale, au parte de condiții locative precare și sunt victime ale discriminării. Rata gospodăriilor rome

⁵⁰ Acesta include un nou coș de servicii, o listă actualizată a medicamentelor rambursate, dezvoltarea evaluării tehnologiei de sănătate și reforma sectorului spitalicesc.

⁵¹ Comisia Europeană, Raportul UE privind combaterea corupției, 2014.

află într-o stare de precaritate materială severă este alarmant de ridicată: se estimează că 84 % dintre acestea nu sunt racordate la rețelele de apă curentă, canalizare sau electricitate.⁵²

România a realizat progrese limitate cu privire la recomandarea de a asigura transpunerea în practică a angajamentelor Strategiei naționale de integrare a romilor. Măsurile din strategie pentru care sunt prevăzute fonduri la buget reprezintă, în general, intervenții pe termen lung care îi vizează pe romi și care sunt aplicate deja de ani de zile (de exemplu, programe de discriminare pozitivă în învățământ și programul privind mediatorii). Romii fac, de asemenea, obiectul unor programe generale, iar în 2013 au fost derulate câteva proiecte specifice, însă fondurile disponibile au fost insuficiente și nu există niciun mecanism prin care să se monitorizeze reușita măsurilor de politică. În plus, nu există o coordonare eficace între părțile interesate și între diferitele niveluri ale administrației publice, iar domeniul de aplicare al intervențiilor a fost limitat. Este esențial să se continue programele de integrare a romilor pe piața muncii, cu accent pe serviciile de activare personalizate, precum și să se intensifice și să se consolideze măsurile de sprijin pedagogic. Revizuirea strategiei nu a fost încă finalizată, iar punerea în aplicare a planurilor de acțiune revizuite a suferit întârzieri. Au fost întârziate executarea și integrarea în politicile generale a politicilor și programelor din domeniul incluziunii sociale, din cauza lipsei capacității de punere în aplicare și a finanțării.

3.4. Măsuri structurale de promovare a creșterii durabile și a competitivității

România face parte din grupul țărilor din UE care au de recuperat decalaje din punctul de vedere al competitivității⁵³. Așa cum s-a discutat anterior, competitivitatea rămâne slabă din cauza productivității scăzute a muncii, însă și productivitatea altor factori de producție rămâne scăzută. La aproximativ 52,8 % din media UE-28 (ca paritate a puterii de cumpărare), PIB-ul pe cap de locuitor al României este unul dintre cei mai elocvenți indicatori ai necesităților în materie de recuperare a decalajelor ale țării. Sectorul IMM-urilor este deosebit de fragil: dezvoltarea IMM-urilor din România este descurajată de profitabilitatea scăzută și de lipsa gradului de sofisticare al mediului de afaceri⁵⁴, IMM-urile din România fiind considerabil în urma altor state membre ale UE din punctul de vedere al contribuției la volumul exporturilor⁵⁵. Cauzele acestei stări de fapt sunt multiple: sarcina administrativă asupra întreprinderilor este, în continuare, ridicată; investițiile publice și private în cercetare și inovare sunt, în continuare, scăzute și sunt descurajate de cadrul normativ; infrastructura, în special cea feroviară, este dezvoltată insuficient și este dominată de societăți de stat, care au performanțe economice suboptimale; suprareglementarea și ineficiența sunt, în continuare, ridicate în sectorul energetic. În 2013, România a primit recomandări specifice fiecărei țări referitoare la consolidarea mediului de afaceri, la îmbunătățirea cercetării și inovării și la promovarea concurenței și a eficienței în industriile de rețea. Analiza din prezentul document de lucru al serviciilor Comisiei conduce la concluzia că România a realizat unele progrese în ceea ce privește reforma energetică, în special în domeniul liberalizării prețurilor la energie și al integrării transfrontaliere a rețelelor energetice, însă progresele au fost limitate în ceea ce privește îmbunătățirea mediului de afaceri, consolidarea cercetării și inovării, îmbunătățirea

⁵² Doar 29 % dintre romi au declarat că exercită o activitate profesională remunerată (incluzându-i pe cei care lucrează cu normă întreagă, cu normă parțială, care au slujbe ad hoc sau care desfășoară activități independente), în timp ce 46 % dintre romii care declară că nu beneficiază de asigurare medicală exercită o activitate profesională remunerată [FRA (2014), *Sărăcia și ocuparea forței de muncă: situația romilor în 11 state membre ale UE, Roma Survey - Data in Focus* (urmează să fie publicat)].

⁵³ Tabloul de bord al performanței industriale 2013: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/monitoring-member-states/files/scoreboard-2013_en.pdf

⁵⁴ Din punctul de vedere al sofisticării mediului de afaceri, România se află pe locul 101 din 148 de țări conform Raportului 2014 privind competitivitatea globală (Forumul Economic Mondial).

⁵⁵ Potrivit datelor din 2010, 1 % din IMM-urile din România exportă în afara UE, comparativ cu media UE de 4 %.

infrastructurii de transport și de comunicații în bandă largă (pentru evaluarea integrală din RST a se vedea tabelul de sinteză din secțiunea 4).

Cercetare și inovare

Competitivitatea este afectată puternic de capacitatea slabă de cercetare și inovare. Sectorul de producție joacă un rol mai important în România decât în majoritatea celorlalte țări ale UE (24,8 % din valoarea adăugată totală, comparativ cu media UE de 15,5 %), însă țara se situează pe o poziție modestă din punctul de vedere al inovării⁵⁶. Integrarea politicilor în domeniul cercetării, inovării și industriei este limitată, iar cooperarea dintre instituțiile responsabile de dezvoltarea politicilor și cele responsabile de executarea acestora este insuficientă. Calitatea slabă a cercetării științifice și dispozițiile neclare și contradictorii privind drepturile de proprietate intelectuală constituie un factor descurajant pentru investitorii privați. Nivelul scăzut și caracterul difuz al finanțării publice, absența unui cadru de finanțare multianual și lipsa coordonării în cadrul administrației centrale subminează eficacitatea sistemului de cercetare publică. Nu există un sprijin pentru întreprinderile nou-înființate bazate pe cunoaștere, finanțare pentru dezvoltarea de produse sau stimulente în favoarea cooperării între firmele mari, IMM-urile inovatoare și universități.

România a realizat progrese limitate cu privire la recomandarea de a asigura o mai mare sinergie între cercetare, inovare și întreprinderi, în special prin acordarea unei priorități sporite activităților de cercetare și dezvoltare care au potențialul de a atrage investiții private. Noua Strategie națională pentru cercetare și inovare 2014-2020, care include o componentă importantă de specializare inteligentă, constituie o măsură binevenită în acest sens, însă punerea sa în aplicare este încă incertă. Strategia națională privind cercetarea, dezvoltarea tehnologică și inovarea 2014-2020 și o Strategie națională pentru competitivitate 2014-2020 sunt în prezent supuse unei dezbateri publice, însă coordonarea dintre diferitele strategii este, în continuare, scăzută. Evaluarea în curs a instituțiilor de cercetare a dus la unele îmbunătățiri ale strategiilor instituționale pe termen mediu, însă nu există încă o abordare cuprinzătoare care să permită o concentrare posibilă a resurselor instituționale⁵⁷. Unele inițiative de cooperare între sectorul public și cel privat, asociate cu dezvoltarea de clustere⁵⁸, au reușit să aducă împreună factorii de decizie, instituțiile publice de cercetare, societățile mari și IMM-urile. Adoptarea unor măsuri de asistență bine direcționate ar avea un rol decisiv în sprijinirea pe mai departe a dezvoltării acestor inițiative. Creșterea în 2013 a deductibilității fiscale a investițiilor în C&D de la 20 % la 50 % și proiectul de lege privind inovarea în rândul angajaților care a fost trimis Parlamentului constituie eforturi binevenite în vederea sporirii investițiilor private în cercetare și inovare.

Reforma întreprinderilor de stat

Industria de rețea, în special în sectorul energetic și cel feroviar, sunt dominate de întreprinderi de stat. Arierele și pierderile operaționale care sunt, în continuare, curente în multe dintre întreprinderile de stat constituie un risc pentru bugetul de stat și limitează potențialul de creștere.

⁵⁶ România se află pe locul 25 în Tabloul de bord al inovării 2014 pentru UE-28 și se află pe ultimele locuri în ceea ce privește toate categoriile de inovare a IMM-urilor.

⁵⁷ Intensitatea C&D globală a României, de 0,42 % în 2012, este cea mai scăzută din UE. Intensitatea C&D publică în 2012 a fost de 0,3 % din PIB (pe locul 27 din 28 de state membre ale UE), în timp ce media UE a fost de 0,74 %. Bugetul național public pentru C&I este redus (0,22 % din PIB în 2012). Investițiile private în C&D sunt, de asemenea, foarte scăzute (0,12 % din PIB în 2012) și rămân printre cele mai mici din UE.

⁵⁸ Clusterul științific „Extreme Light Infrastructure – Nuclear Physics/ ELI-NP” din Măgurele; clusterul strategic „Centrul internațional de studii avansate pentru sisteme fluvii-delte-mări/Danubius” sau clusterul de afaceri „Cluj - Oraș al inovării”.

S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește recomandarea de continuare a reformei guvernantei corporative a societăților din sectorul energetic și al transporturilor deținute de stat. Au existat, de asemenea, unele progrese cu privire la consolidarea factorilor de stimulare a performanței în întreprinderile feroviare de stat. Cu toate acestea, în general, restructurarea întreprinderilor de stat a fost lentă, iar termenele de privatizare convenite în cadrul programului de asistență financiară ar putea să nu se materializeze. Doar un număr limitat de întreprinderi de stat au consilii de administrație selectate pe baza unor proceduri competitive și bazate pe merit. O evaluare independentă a punerii în aplicare a Ordonanței de urgență a guvernului⁵⁹ privind guvernanta corporativă a suferit întârzieri, iar ordonanța recentă privind remunerarea membrilor consiliilor de administrație⁶⁰ se abate de la bunele practici internaționale.

Economia României ar avea de câștigat de pe urma unor eforturi mai susținute de restructurare a întreprinderilor de stat, inclusiv prin privatizare, și de ameliorare a practicilor de guvernanta corporativă. Un studiu privind punerea în aplicare a Legii în vigoare privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice nu mai poate fi amânat. Trebuie pusă la punct până la sfârșitul lunii iunie 2014 o nouă lege privind salarizarea funcționarilor publici care participă în consiliile de administrație ale întreprinderilor de stat, la reuniunile generale ale acționarilor și în cadrul comisiilor de privatizare, astfel cum a fost convenit în cadrul programului de asistență financiară. Elaborarea unor planuri de sporire a transparenței și a unei mai bune informări a publicului prin publicarea componentei diferitelor consilii de administrație pe site-urile întreprinderilor de stat și ale administrației centrale ar reprezenta, la rândul său, o măsură în direcția cea bună. Aceste măsuri ar putea fi completate în mod util de punerea la publicului a informațiilor privind remunerațiile primite de membrii consiliilor de administrație.

Infrastructura de transporturi și TIC

Infrastructura de transporturi de bază, care este slab dezvoltată, continuă să frâneze creșterea economică a României⁶¹. Creșterea puternică a parcului de vehicule și calitatea slabă a infrastructurii rutiere ridică impedimente în calea dezvoltării întreprinderilor și a economiei și explică faptul că România are nivelul cel mai ridicat al victimelor rutiere din UE⁶². Recuperarea costurilor pentru infrastructura rutieră continuă să fie foarte scăzută și nu se aplică nicio diferențiere între taxele rutiere în funcție de standardele de mediu⁶³. Întreținerea defectuoasă a rețelei de căi ferate și stimulentele insuficiente frânează dezvoltarea unei abordări orientate spre consumator în cadrul întreprinderilor feroviare deținute de stat. Siguranța și fiabilitatea au fost afectate, iar durata călătoriilor este în creștere. În consecință, s-a înregistrat o scădere a cererii în sectorul transporturilor feroviare de marfă și de călători. Conform evaluării de către consumatori a serviciilor de transport feroviar, calitatea acestor servicii este a cincea cea mai scăzută din UE, iar încrederea călătorilor în respectarea normelor de protecție a consumatorului⁶⁴ este cea mai scăzută din UE. Nu există nicio

⁵⁹ OUG 109/2011

⁶⁰ OG 26/2013

⁶¹ România se află pe ultimul loc în ceea ce privește satisfacția călătorilor cu privire la infrastructura rutieră, conform Raportului privind competitivitatea mondială 2013-2014 al Forumului Economic Mondial.

⁶² Cu un număr de 98 de victime la un milion de locuitori conform primelor cifre preliminare pentru 2013, în România se înregistrează aproape dublul ratei medii a deceselor cauzate de accidente rutiere în UE, care a fost de 51 de victime la un milion de locuitori în același an.

⁶³ Există în prezent un sistem de vigneta electronică (temporală). Tarifurile vignetelor nu este diferențiat în funcție de standardele de mediu.

⁶⁴ Al 10-lea Tablou de bord privind piețele de consum, care urmează să fie publicat la jumătatea lunii iunie 2014, http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research. România a avut, de asemenea, al cincilea cel mai slab punctaj din UE într-un indice agregat de satisfacție cu privire la situația gărilor și a călătoriei cu trenul (Eurobarometrul flash 382a, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_382a_en.pdf).

strategie politică axată pe modernizarea infrastructurii de transport pe căile navigabile interioare. Transportul intermodal rămâne insuficient dezvoltat.

S-au înregistrat unele progrese legate de recomandările de consolidare a independenței autorităților de reglementare, însă concurența este, în continuare, scăzută. A fost întărită independența autorității de reglementare în domeniul feroviar, reprezentanții ministerului fiind îndepărtați din consiliul de administrație al autorității de reglementare. Secretariatul său a fost înființat pe o bază permanentă în cadrul Consiliului Concurenței. Cu toate acestea, independența organismului de investigare a accidentelor feroviare față de autoritatea privind siguranța transporturilor feroviare este, în continuare, limitată.⁶⁵ Finalizarea unui studiu privind procedura concurențială de ofertare a contractelor privind sarcina de serviciu public pentru transporturile feroviare de pasageri poate fi considerată un prim pas în direcția îmbunătățirii situației. Cu toate acestea, în ansamblu, concurența în domeniul serviciilor de transport feroviar este în continuare limitată, statul bazându-se în continuare exclusiv pe atribuirea directă a concesiunilor de infrastructură și a contractelor de servicii de transport feroviar de călători.

S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește recomandarea de adoptare a unui plan strategic cuprinzător în domeniul transporturilor. Absența unui plan cuprinzător în domeniul transporturilor, pe termen lung, pentru toate modurile de transport, face imposibilă coordonarea politicii de investiții în domeniul transporturilor. Strategia privind autostrăzile 2014-2018, adoptată în decembrie 2013 precede Planul strategic integrat în domeniul transporturilor și infrastructurii. Angajamentul guvernului de a aloca 2 % din PIB sectorului transporturilor constituie o evoluție pozitivă, însă nu s-a materializat până acum.

Progresele legate de recomandarea de îmbunătățire a infrastructurii de comunicații în bandă largă sunt în continuare limitate și explică, împreună cu alți factori⁶⁶, rata cea mai scăzută din UE de pătrundere a internetului. Acoperirea rețelelor fixe în bandă largă este semnificativ mai scăzută decât media UE, în special în zonele neurbane, afectate de eșecuri ale pieței, necesitând investiții substanțiale. Noua Lege privind regimul infrastructurii rețelelor de comunicații electronice, adoptată în 2013, a avut meritul de a încredința Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații competența de a monitoriza și de a cartografia infrastructurile de telecomunicații existente și planificate, însă legislația secundară nu a fost încă pusă în aplicare. Desfășurarea rețelelor în bandă largă este împovărată de procesul îndelungat și greoi de obținere a autorizațiilor pentru lucrări de construcții. O incertitudine suplimentară a fost introdusă de faptul că un amendament recent adus Codului fiscal, care impune o nouă taxă pentru construcțiile speciale (inclusiv infrastructura de telecomunicații) nu a fost încă însoțită de o metodologie clară de calculare a valorii exacte a taxei. Strategia privind agenda digitală și Planul național privind rețelele de generație următoare (Next Generation), documente-cheie care se prevede că vor contura viziunea strategică pentru dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă, suferă întârzieri și trebuie finalizate cu titlu prioritar.

Piețele energiei

Piața energiei nu este încă pe deplin operațională din punctul de vedere al concurenței și al eficienței. Piața cu ridicata a gazelor continuă să fie extrem de nelichidă, beneficiile concurenței nefiind încă vizibile. În general, eficiența energetică rămâne la cote scăzute. În ciuda faptului că reprezintă o cerință impusă de legislația UE, încă nu există o degrupare completă a operatorilor de transport și de sistem pe piețele electricității și gazelor. Integrearea

⁶⁵ Atribuțiile ambelor instituții sunt subordonate consiliului de administrație al Autorității Feroviare Române, care este alcătuit, printre alții, din funcționari din cadrul Ministerului Transporturilor și Infrastructurii.

⁶⁶ Printre alți factori se numără prețul puțin abordabil (procentul din venitul familial cheltuit pentru accesul la comunicații de mare viteză este unul dintre cele mai ridicate din UE) și nivelul scăzut al competențelor digitale.

României pe piața UE a energiei este, în continuare, modestă, în ciuda unor progrese legate de îmbunătățirea integrării transfrontaliere. În cele din urmă, eliminarea treptată a prețurilor reglementate la electricitate și gaze, cu toate că până acum a fost realizată cu succes, este supusă unei presiuni constante.

În ceea ce privește recomandarea de promovare a concurenței și eficienței pe piețele energiei, s-au realizat progrese limitate, funcționarea pieței energiei fiind încă insuficientă, în special cu privire la gaze. În timp ce piața cu ridicata a electricității a devenit mai lichidă, în special pentru întreprinderi, piața cu ridicata a gazelor naturale continuă să fie extrem de nelichidă, beneficiile concurenței întârziind să se materializeze. Au fost adoptate unele măsuri menite să îmbunătățească funcționarea pieței, cum ar fi permiterea unor exporturi de gaze în cantități foarte mici pe legătura România-Ungaria, însă aceste cantități sunt insuficiente pentru o integrare deplină a piețelor. Degruparea operatorilor de transport și de sistem a cunoscut progrese limitate, fiind adoptate decizii de certificare condiționată, ceea ce face ca degruparea completă să rămână o provocare. Atribuirea operatorilor de transport și de sistem și a producției și ofertei de energie unor entități publice distincte și asigurarea unei distribuții independente nu au fost încă realizate și au fost frânate și mai mult de adoptarea unui decret de urgență în februarie 2014, care a anulat o parte din progresele realizate în 2013. Un număr important de măsuri de reglementare, cum ar fi codurile de gaze, care sunt extrem de importante pentru favorizarea lichidității tranzacțiilor cu gaze nu au fost încă puse în aplicare; acestea ar fi putut să fie însoțite de alte măsuri de susținere a lichidității.

S-au realizat progrese substanțiale în ceea ce privește recomandarea de eliminare a prețurilor reglementate la gaze și electricitate. Reglementarea prețurilor pe piața electricității pentru consumatorii întreprinderi a luat sfârșit în 2013, același lucru urmând să se întâmple pe piața gazelor în iulie 2014, mai devreme de termenul convenit. Liberalizarea prețurilor cu amănuntul la electricitate și gaze pentru gospodării s-a încadrat în previziunile din foile de parcurs convenite. Este important ca eliminarea treptată a prețurilor reglementate la gaze și electricitate să continue și în perioada următoare conform foilor de drum convenite, creând astfel stimulente pentru realizarea de investiții în producția internă de energie, îmbunătățirea serviciilor și a sistemelor de distribuție și utilizarea mai eficientă a energiei.

Integrarea României pe piața UE a energiei este, în continuare, modestă, în ciuda unor progrese legate de îmbunătățirea integrării transfrontaliere. S-au realizat progrese limitate cu privire la participarea României la cuplarea piețelor cu piețele energiei electrice din Ungaria, Republica Cehă și Slovacia. Modernizarea liniilor interne și a activelor învechite de rețea este lentă din cauza capacității financiare limitate a operatorilor de transport și de sistem, dar este extrem de importantă, având în vedere necesitatea de a crea condiții favorabile pentru desfășurarea pe scară largă a surselor eoliene și fotovoltaice de energie. Proiectele desfășurate în colaborare cu Republica Moldova și Bulgaria, care permit amândouă fluxurile inverse, au avansat, dar nu sunt încă operaționale. Un al doilea proiect cu Bulgaria este prevăzut să fie finalizat înainte de sfârșitul anului 2014. Un alt proiect, de conectare a sistemului de transport la conductele de tranzit, este în întârziere. Sunt necesare mai multe eforturi pentru a finaliza aceste proiecte și pentru a permite fluxurile inverse fizice, având în vedere faptul că limitările rețelelor actuale împiedică nu numai integrarea României, dar și a Bulgariei și a Greciei pe piața internă a gazelor. Integrarea ar permite diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze în regiune și ar atenua, totodată, gradul ridicat de dependență de un singur furnizor, contribuind eventual la scăderea prețurilor de import al gazelor, care sunt, în prezent, cele mai ridicate din UE. Dezvoltarea rețelelor de gaze ar permite României să valorifice aceste avantaje și să aibă acces la gazele din Marea Caspică care vin din Grecia prin gazoductul transadriatic prevăzut. În plus, în perspectiva dezvoltării resurselor de gaze din Marea Neagră, va trebui să existe o capacitate de export pentru ca România să poată profita la

maximum de oportunitatea de a deveni o țară exportatoare de gaze. Prin urmare, întrucât dezvoltarea infrastructurii este un proces îndelungat, urmărirea în acest moment a obiectivului de dezvoltare a rețelelor nu numai că va aduce beneficii economice României, dar va spori și securitatea aprovizionării și diversificarea surselor de gaze în Europa de Sud-Est.

Emisiile de gaze cu efect de seră și eficiența energetică

România rămâne una dintre economiile cele mai energointensive și cu cele mai mari emisii de carbon din UE, din cauza industriei și a clădirilor de locuințe. Intensitatea energetică a României este dublă față de media UE⁶⁷, în mare măsură din cauza ponderii ridicate a sectoarelor industriale energointensive și a procentului important de combustibili solizi în mixul energetic. Consumul de energie în sectorul de producție a crescut cu 3 % pe an în perioada 2005-2011 și reprezintă 25 % din consumul total de energie al țării. Intensitatea energetică a clădirilor de locuințe este, la rândul său, ridicată comparativ cu media UE, într-o măsură considerabilă din cauza ineficienței sistemului de termoficare și a izolării termice a clădirilor. Gospodăriile din România cheltuiesc peste 13 % din veniturile disponibile pe energie, unul dintre cele mai mari procente din UE. Infrastructura energetică a României este prost întreținută, iar pierderile în timpul transportului sunt importante.

Este posibil ca emisiile de gaze cu efect de seră din sectorul transporturilor să devină un risc. România și-a redus emisiile de gaze cu efect de seră (GES) cu 7 % în perioada 2005-2012⁶⁸ și se preconizează că își va îndeplini cu o marjă largă obiectivul stabilit pentru 2020 în materie de emisii GES în sectoarele neacoperite de schema de comercializare a certificatelor de emisii (ETS). În ciuda acestor evoluții pozitive, emisiile României din sectorul transporturilor au crescut constant din 1990 până în prezent, ajungând la un procent al emisiilor totale de 12 %⁶⁹. Această creștere a fost impulsionată în principal de creșterea numărului de automobile, care se estimează că va urma, în continuare, o curbă ascendentă⁷⁰.

Progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandării din 2013 de îmbunătățire a eficienței energetice sunt, în continuare, limitate. Diferite programe s-au concentrat asupra îmbunătățirii eficienței producției de energie, în special asupra promovării utilizării cogenerării cu randament ridicat. Programele de scară largă destinate izolării termice a clădirilor și reabilitării sistemelor de termoficare au dat unele rezultate. În 2013, guvernul a adoptat o lege prin care devine obligatorie emiterea de certificate energetice pentru bunurile imobiliare care sunt vândute sau închiriate și s-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește îmbunătățirea eficienței energetice a sectorului industrial. Guvernul are, de asemenea, în vedere diferite măsuri de promovare a eficienței energetice, de la crearea unui fond de investiții pentru eficiența energetică la sporirea utilizării auditurilor energetice în toate sectoarele, de la extinderea domeniului de aplicare al programelor de formare destinate auditorilor energetici la realizarea de campanii de sensibilizare și consiliere pentru consumatori. Aceste planuri trebuie însă să fie puse în practică. Se preconizează că dereglementarea prețurilor la energie va furniza stimulente pentru sporirea eficienței energetice. Este însă nevoie de acțiuni concrete și de angajarea resurselor administrative și financiare necesare pentru a îmbunătăți în continuare eficiența energetică în sectorul locuințelor, al termoficării, în industrie și în transporturile urbane. Este necesar să se pună grabnic în aplicare legislația UE în domeniu (în special Directiva privind eficiența energetică

⁶⁷ Comisia Europeană, „Dependența energetică a statelor membre: o evaluare bazată pe indicatori” (*Member States' energy dependence: an indicator-based assessment*), aprilie 2013.

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2013/pdf/ocp145_en.pdf

⁶⁸ Pe baza inventarului emisiilor GES pentru 2012 din raportul prezentat CCONUSC la 15 aprilie 2014.

⁶⁹ Date furnizate de Agenția Europeană de Mediu - Tendințe și previziuni în Europa 2013 <http://www.eea.europa.eu/publications/trends-and-projections-2013>.

⁷⁰ Cu 203de automobile la 1 000 de locuitori, numărul automobilelor din România este în continuare cel mai scăzut din UE-28.

și Directiva privind performanța energetică a clădirilor) și să se promoveze piața serviciilor energetice, inclusiv încheierea de contracte de performanță energetică.

Gestionarea deșeurilor și mediul

România are performanțele cele mai slabe dintre statele membre ale UE în ceea ce privește gestionarea deșeurilor urbane. Tratarea deșeurilor se caracterizează printr-un grad redus de reciclare⁷¹ și o rată ridicată a depozitării deșeurilor, chiar dacă România produce un volum al deșeurilor urbane sub medie⁷². Nu există strategii și instrumente relevante pentru gestionarea deșeurilor în alt fel decât prin depozitare și nu există măsuri cuprinzătoare de asigurare a respectării legislației care să sancționeze depozitarea ilegală a deșeurilor. România a întârziat să adopte planurile de gestionare a deșeurilor și programele de prevenire a generării de deșeuri cerute de acquis-ul UE. Se impune luarea unor măsuri mai ferme în ceea ce privește taxa pe depozitarea deșeurilor, care era prevăzută să fie aplicată în 2014, dar care a fost amânată pentru 2017. Instrumentele economice existente sunt prea limitate pentru a stimula și a acoperi costurile colectării separate și ale reciclării deșeurilor (de ex., aplicarea limitată a principiului responsabilității extinse a producătorilor, lipsa unui sistem de plată în funcție de cantitatea de deșeuri generată (*pay as you throw*)).

Calitatea necorespunzătoare a aerului și a prevenirii inundațiilor continuă să constituie o problemă în România. Principalele surse de poluare a aerului sunt, în continuare, utilizarea combustibililor solizi interni de către gospodării și în sectorul energetic. Restructurarea sistemului energetic și de încălzire internă (trecerea la controale privind gazele, termoficarea și poluarea) și alte măsuri de combatere a poluării și de prevenire ar putea contribui într-o măsură importantă la soluționarea acestei probleme. Ar trebui intensificate măsurile de prevenire a inundațiilor și ar trebui avute în vedere soluții alternative, altele decât digurile și alte măsuri tradiționale de protecție.

Mediul de afaceri și IMM-urile

Calitatea precară a reglementărilor și lipsa de transparență și predictibilitate a cadrului de reglementare constituie bariere pentru întreprinderi și pentru cetățeni. Gestionarea reglementărilor nu a constituit o prioritate. Se aplică în continuare proceduri greoaie pentru obținerea racordării la rețelele de electricitate, a permiselor de construcție, pentru plata taxelor și impozitelor și în caz de insolvență⁷³.

România a realizat progrese limitate în ceea ce privește recomandarea de reducere a sarcinii administrative și de îmbunătățire a calității reglementărilor. Sunt în curs de pregătire o strategie pentru IMM-uri și mediul de afaceri și Planul de acțiune pentru 2014-2016, iar în aprilie 2014 a fost adoptată o lege privind stimularea IMM-urilor. Strategia privind o mai bună legiferare este în curs de revizuire și este în pregătire o metodologie comună privind evaluările impactului, inclusiv pentru testul IMM, cu toate că planificarea temporală inițială nu a putut fi respectată. Un proiect de cuantificare a obligațiilor de informare care decurg din legislație, inițiat în 2011, va fi finalizat în 2014 și va fi însoțit de un Plan de acțiune în materie de simplificare. Mai e însă loc pentru progrese suplimentare, având în vedere că rezultatele concrete nu s-au materializat încă. Trebuie dezvoltate servicii personalizate de sprijinire a IMM-urilor. O codificare cuprinzătoare ar asigura raționalizarea și consolidarea normelor, iar evaluările sistematice ale domeniilor de politică ar permite

⁷¹ Rata de reciclare a țării este de 1 %, cu mult sub media UE.

⁷² Datele EUROSTAT 2012.

⁷³ Banca Mondială, *Doing Business* 2014. Rezultatele României în ceea ce privește facilitarea desfășurării de activități independente sunt puțin satisfăcătoare, chiar și în comparație cu țările cu un nivel similar din regiune: pe locul 174 din 189 de țări în ceea ce privește racordarea la electricitate, pe locul 136 la permisele de construcție, pe locul 134 la plata taxelor, pe locul 99 la gestionarea situațiilor de insolvență.

evaluarea adecvării în continuare a reglementărilor. Consultarea părților interesate trebuie să se realizeze într-un mod mai coerent între diferitele ministere.

Trebuie depuse eforturi suplimentare pentru consolidarea capacității de export a IMM-urilor. A fost pregătită o Strategie națională privind exporturile pentru perioada 2014-2020, care nu a fost însă adoptată încă. Pentru a facilita accesul pe piețele internaționale, serviciile de sprijinire a capacității de export a IMM-urilor includ misiuni comerciale, cofinanțare pentru participarea la târguri comerciale internaționale, un portal comercial și studii de piață. Acoperirea acestora rămâne însă foarte limitată. Proiectul de promovare a exporturilor, care instituie un sistem de „pașapoarte pentru export”, va înființa centre-pilot de export la începutul anului 2015. Portalul dedicat comerțului electronic a înregistrat o creștere cu 44 % a numărului de vizitatori în 2013 față de 2012. Schema privind consilierii comerciali, care a furnizat asistență unui număr de 3 100 de IMM-uri în 2012 este posibil să nu fie extinsă din cauza lipsei de fonduri.

În ciuda unor eforturi de reformă întreprinse la începutul anului 2014, drepturile neclare de proprietate asupra terenurilor continuă să constituie impedimente pentru dezvoltarea mediului de afaceri în România. Lipsa unor informații fiabile privind drepturile imobiliare are un impact negativ asupra dezvoltării zonelor rurale, dar și urbane, fiind afectate investițiile în infrastructură, piața locativă și a terenurilor și acțiunile de mediu. În ceea ce privește înregistrarea în cartea funciară, România este considerabil în urma țărilor vecine. Sunt înregistrate în cartea funciară mai puțin de 50 % din bunurile imobiliare (și drepturile asupra bunurilor imobiliare) și doar aproximativ 15 % din cadastralele funciare sunt verificate și digitalizate. Acoperirea digitală este deosebit de scăzută în zonele rurale. Pentru a accelera trecerea la cadastre digitale, au fost alocate fonduri importante în 2014 și au fost elaborate o serie de modificări legislative, însă adoptarea lor de către guvern este incertă. Statutul Agenției Naționale de Cadastru a fost modernizat în martie 2014, ceea ce îi conferă acesteia un grad sporit de autonomie și o finanțare îmbunătățită începând cu septembrie 2014. Un sistem de cadastru digital îmbunătățit ar fi extrem de benefic pentru mediul de afaceri al României.

Cadrul normativ privind insolvența a fost consolidat recent pentru a permite gestionarea în condiții mai bune a situației întreprinderilor aflate în dificultate, pentru a permite salvarea timpurie a societăților viabile și ieșirea rapidă de pe piață a celor neviabile. Până de curând, cadrul normativ privind insolvența suferea de pe urma unei serii de neajunsuri care făceau ca procedurile în materie de insolvență să fie printre cele mai îndelungate din UE (3,3 ani în medie, dublul mediei OCDE). Aceste deficiențe au implicații negative asupra ratelor de recuperare pentru creditorii⁷⁴ și, implicit, asupra investițiilor în țară. Modificările aduse Codului insolvenței, adoptate de Parlament în aprilie 2014, abordează majoritatea acestor deficiențe și modernizează codul în spiritul unei mai mari concordanțe cu cele mai bune practici internaționale în materie. Eficacitatea procedurilor a fost sporită prin introducerea unor dispoziții privind preinsolvența, diferențierea între creditori, dispozițiile privind „a doua șansă” și au asigurat un mecanism automat de acordare a unei perioade de grație pentru debitori, asigurându-se totodată tratamentul egal al tuturor creditorilor în cadrul procedurii și punându-se la dispoziție un interval de timp suficient pentru punerea în practică a planului de reorganizare.

⁷⁴ Media actuală este de 30 de cenți la un dolar, față de 70,6 cenți la un dolar în țările OCDE.

3.5. Modernizarea administrației publice

Capacitatea administrativă în general precară, absorbția scăzută a fondurilor UE și sistemul judiciar încă fragil constituie provocări constante pentru România. În 2013, România a primit recomandări specifice fiecărei țări privind consolidarea capacității administrative, combaterea corupției și consolidarea sistemului judiciar. Analiza din prezentul document de lucru al serviciilor Comisiei conduce la concluzia că România a realizat progrese considerabile în ceea ce privește absorbția fondurilor UE, unele progrese cu privire la reforma sistemului judiciar, dar progrese limitate în ceea ce privește îmbunătățirea guvernanței și a calității administrației publice, a achizițiilor publice și a e-guvernării (pentru evaluarea completă din RST, a se vedea tabelul sintetic din secțiunea 4).

Capacitatea administrativă

Capacitatea slabă a administrației publice de a elabora și de a pune în practică politici constituie, în continuare, o provocare esențială pentru România, care afectează procesul decizional și, în ultimă instanță, nu permite furnizarea unor servicii publice de o calitate suficientă. Mecanismele de coordonare din cadrul guvernului și între diferitele niveluri ale administrației publice sunt, în continuare, insuficient dezvoltate. Guvernanța publică se caracterizează printr-un cadru legislativ instabil și o birocrație excesivă. Administrația publică este subminată de un cadru privind resursele umane incoerent, care acoperă recrutarea personalului, stabilitatea, dezvoltarea carierei, formarea și independența funcționarilor publici.

România a realizat progrese limitate în ceea ce privește recomandarea de consolidare a guvernanței și de îmbunătățire a calității administrației publice. Cauzele structurale care au condus la o slabă capacitate administrativă au fost analizate de un grup de lucru interministerial în 2013. Pe baza acestei evaluări⁷⁵, este în curs de elaborare o strategie privind consolidarea administrației publice 2014-2020. Strategia trebuie să fie însoțită de un plan de acțiune care să prevadă măsuri concrete pe termen scurt și mediu. A fost creată, dar nu este încă pe deplin funcțională, o Unitate centrală de implementare în vederea asigurării unei mai bune ierarhizări, puneri în aplicare și coordonări a politicilor, ținând seama de punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări emise de UE. Pentru a acorda o prioritate sporită politicilor guvernului, a fost aprobat pentru prima dată în 2014 un plan anual de lucru al guvernului. Pentru a consolida legătura dintre procesul decizional și alocările bugetare, a fost revigorat un Consiliu de Planificare Strategică, care nu este însă pe deplin operațional.

Pentru a transpune în mod eficace o viziune coerentă și coordonată pentru administrația publică, este nevoie de lideri mai puternici și de un angajament de sprijinire a reformelor. O administrație publică ce funcționează corespunzător are nevoie de o structură instituțională care să își interiorizeze obiectivele de reformă a administrației publice și să asume coordonarea acestora și de o implicare puternică a societății civile. Reforma administrației publice ar trebui să includă o abordare strategică cu privire la gestionarea administrației publice, inclusiv gestionarea resurselor umane, un sistem corespunzător de planificare strategică și o justificare adecvată a procesului decizional, disponibilitatea informațiilor și a datelor relevante pe care se sprijină formularea și evaluarea politicilor

⁷⁵ Potrivit prezentei evaluări, cauza profundă a slăbiciunilor identificate poate fi politizarea administrației publice, care trece prin reorganizări și restructurări constante ale instituțiilor, personalizarea luării deciziilor, instabilitatea serviciului public, absența unei viziuni strategice coerente și comune privind dezvoltarea țării, birocrația excesivă și mediul suprareglementat, atitudinea conservatoare și rezistența la schimbări, defprofesionalizarea, gradul insuficient de răspundere și de transparență.

publice, o utilizare pe scară mai largă a instrumentelor TIC și consolidarea capacității administrative la nivel local în contextul descentralizării⁷⁶.

Absorbția fondurilor UE

În ciuda progreselor importante legate de recomandarea specifică fiecărei țări, absorbția fondurilor UE rămâne cea mai scăzută din UE. Din iunie 2013, când rata de absorbție era de 18,4 %, până în decembrie 2013 aceasta aproape s-a dublat, însă România are în continuare cea mai scăzută rată de absorbție din UE⁷⁷. Lipsa fondurilor UE ar putea fi evitată în 2013, însă persistă riscuri importante în acest sens pentru 2014 și 2015. Absorbția fondurilor este în continuare limitată de o capacitate administrativă insuficientă de gestionare a programelor și proiectelor și de o coordonare precară între ministerele de profil, factorii responsabili de politicile sectoriale și instituțiile responsabile de gestionarea fondurilor. Constanta precaritate a sistemelor de gestiune și de control și a practicilor în domeniul achizițiilor publice poate avea un impact negativ asupra pregătirilor pentru noua generație de programe și asupra executării acestora.

Achiziții publice

Deficiențele din domeniul achizițiilor publice sunt legate în cea mai mare parte de calitatea cadrului legislativ, de lipsa de coerență și de eficiență a sistemului instituțional și de o capacitate administrativă insuficientă. Cadrul legislativ, deși în linii mari acceptabil, este viciat de instabilitate și de lipsa coerenței. Modificările frecvente ale legislației din rațiuni legate de rezolvarea unor probleme cu caracter individual și o legislație sectorială incompatibilă cu legislația generală și cu cadrul juridic european constituie o sursă de nesiguranță pentru părțile interesate. Cadrul instituțional, cu actorii săi multipli și responsabilități care în mod frecvent se suprapun, nu este în măsură să facă față acestor deficiențe. Orientările disponibile și hotărârile organismelor de control sunt adesea incoerente. Cooperarea între instituții ar putea fi îmbunătățită; trebuie să existe responsabilități clar definite și atribuite în mod durabil, precum și mijloacele necesare asigurării coerenței lor. Autoritățile contractante nu dispun de resursele umane și de expertiza necesare pentru a elabora o documentație de licitație solidă, pentru a defini criteriile adecvate de selecție și de atribuire, pentru a evalua ofertele și pentru a asigura executarea corectă a contractelor. În mod asemănător, se face în mod frecvent recurs la improvizații, cum ar fi scurtarea termenelor sau transferul unor riscuri și obligații nerezonabile către contractanți. S-au întreprins eforturi pentru îmbunătățirea orientărilor emise de către autoritățile centrale către autoritățile contractante și pentru elaborarea specificațiilor tehnice standard, însă aceste orientări sunt, în continuare, insuficiente. Frauda, corupția și conflictele de interese continuă să îngrijoreze autoritățile contractante. Specificațiile personalizate fac ca adesea numărul candidaților să fie redus, iar criteriile necorespunzătoare de selecție determină un număr mare de descalificări.

S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește recomandarea de îmbunătățire a procedurilor de achiziții publice. În 2013, s-a încheiat codificarea codului achizițiilor publice și au fost elaborate orientări destinate autorităților contractante în vederea alinierii practicilor în materie de achiziții publice ale acestora. A fost adoptată Strategia națională în domeniul achizițiilor publice 2014-2020, iar în 2014 a fost elaborat un plan de acțiune care ar trebui să contribuie, după ce este pus în practică, la simplificarea suplimentară și la asigurarea unei flexibilități sporite a procedurilor de achiziții publice. Eforturile de prevenire a conflictelor de interese nu au produs încă rezultate suficiente. Agenția Națională de Integritate (ANI) a semnat în februarie 2014 un memorandum de înțelegere în vederea asigurării unei

⁷⁶ În 2013, Guvernul României a propus o Lege privind descentralizarea printr-o ordonanță de urgență a Guvernului, în privința căreia a fost pronunțată o hotărâre de neconstituționalitate în ianuarie 2014.

⁷⁷ 35 % din fondurile structurale și de coeziune fuseseră solicitate până la sfârșitul lunii ianuarie 2014.

verificări eficace, *ex ante*, a eventualelor conflicte de interese în cadrul atribuirii contractelor de achiziții publice. În prima fază, acest lucru s-ar aplica doar fondurilor UE, însă domeniul său de aplicare ar trebui extins pentru a include toate procedurile de achiziții publice interne. Sistemul ar trebui să fie operațional până la sfârșitul anului 2014. Transpunerea noilor directive privind achizițiile publice reprezintă o oportunitate ideală pentru o revizuire strategică, sistemică și aprofundată a sistemului de achiziții publice din România, în vederea favorizării unui sistem de achiziții publice transparent, inteligent și eficient. Este încurajată o tranziție mai rapidă către achizițiile publice electronice.

E-guvernarea

În România, recurgerea la serviciile de e-guvernare este cea mai scăzută din UE⁷⁸. Recurgerea într-o măsură mai mare la schimbul electronic de date, la interfețele online și la interoperabilitate ar putea facilita în mod semnificativ procedurile administrative pentru întreprinderi și cetățeni. Recurgerea la serviciile de e-guvernare în rândul cetățenilor români cu vârste cuprinse între 24 și 54 de ani este de 37 %, a treia cea mai scăzută din UE, iar în rândul întreprinderilor rata respectivă este cea mai scăzută, la 59 %⁷⁹.

România a realizat progrese insuficiente în ceea ce privește recomandarea de îmbunătățire a e-guvernării. În decembrie 2013 a fost adoptată o strategie privind e-guvernarea, însă aplicarea reformelor legate de partajarea datelor și interoperabilitate este lentă. Sunt în prezent în curs de elaborare o Strategie națională privind agenda digitală și un Plan privind rețelele de generație următoare (*Next generation*). Gradul de utilizare a ghișeului unic este scăzut și un număr important de proceduri administrative nu sunt disponibile online și nu pot fi întotdeauna finalizate online. Procesul de simplificare a două platforme electronice care în prezent furnizează servicii diferite IMM-urilor în contextul relațiilor între întreprinderi și administrații (*business-to-government, B2G*) și al interacțiunii între întreprinderi (*business-to-business, B2B*) nu a fost încă finalizat. Aplicarea principiului „o singură dată” prevăzut de Small Business Act al UE și un ghișeu unic complet funcțional ar trebui să constituie obiective prioritare.

Sistemul judiciar și combaterea corupției

Calitatea, independența și eficiența sistemul judiciar din România sunt, în continuare, un motiv de preocupare. În 2013, independența justiției a fost în continuare pusă sub semnul întrebării prin atacuri motivate politic, interferența politicului în numirile în posturi-cheie și nerespectarea hotărârilor judecătorești. Lipsa de coerență a hotărârilor judecătorești și lipsa de previzibilitate în interpretarea legilor continuă să fie factori descurajanți pentru comunitatea de afaceri. În plus, instanțele și procurorii se confruntă în continuare cu un volum de lucru extrem de mare. Corupția, atât mica corupție, cât și corupția politică, constituie în continuare o problemă sistemică în România.

România a realizat unele progrese în ceea ce privește recomandarea de îmbunătățire a calității, independenței și eficienței sistemului judiciar. În ceea ce privește îmbunătățirea calității și eficienței, au fost adoptate unele măsuri în 2013. Astfel, Codul civil și Codul de procedură civilă au intrat în vigoare în februarie 2013, iar Codul penal și Codul de procedură penală la 1 februarie 2014. Noul Cod comercial se aplică în prezent în toate cazurile noi, începând din februarie 2013. A crescut capacitatea curților de primă instanță de a rezolva

⁷⁸ Conform raportului pe 2013 privind tabloul de bord al Agendei digitale, recurgerea la serviciile de e-guvernare în rândul cetățenilor români cu vârste cuprinse între 24 și 54 de ani este de 37 %, penultima din UE, iar în rândul întreprinderilor, rata respectivă este cea mai scăzută, la 59 %.

⁷⁹ Raportul 2013 privind tabloul de bord al Agendei digitale.

cazurile administrative, chiar dacă un aflux mare de cazuri⁸⁰ a favorizat o creștere importantă a cazurilor aflate pe rol până la sfârșitul anului 2012⁸¹. Numărul cazurilor aflate pe rol a crescut, de asemenea, în cazul litigiilor civile și comerciale și în cauzele de executare⁸². Au fost introduse recent soluții pentru reducerea numărului de cauze judecate de instanțe, cum ar fi medierea, iar o serie de aspecte de ordin familial (de exemplu, cauzele de divorț) pot fi gestionate în prezent de către notari, însă recurgerea la aceste soluții este, deocamdată, limitată. O strategie pentru justiție 2014-2018 care vizează îmbunătățirea suplimentară a sistemului judiciar este în curs de pregătire și există un proiect în curs de reproiectare a hărții judiciare, însă susținerea din partea Parlamentului rămâne incertă. Disponibilitatea instrumentelor TIC pentru înregistrarea și tratarea cazurilor și pentru comunicarea electronică între instanțe și părți s-a îmbunătățit, însă utilizarea instrumentelor de e-justiție este, în continuare, redusă. Eficiența poate fi îmbunătățită în continuare, în special prin introducerea unor evaluări regulate ale activităților instanțelor și ale standardelor de calitate⁸³. În ceea ce privește independența, România se află pe penultimul loc din UE în ceea ce privește percepția asupra independenței justiției. Raportul din ianuarie 2014⁸⁴ din cadrul mecanismului de cooperare și de verificare arată că independența justiției continuă să fie amenințată de atacuri motivate politic, de interferența factorului politic în numirile în posturi-cheie și de nerespectarea hotărârilor judecătorești.

Corupția, atât mica corupție, cât și corupția politică, constituie în continuare o problemă sistemică în România. Continuă să iasă la suprafață scandaluri de corupție și să fie condamnate personalități politice de la nivel național și local. Se semnalează constant cazuri de corupție în toate serviciile publice, inclusiv în rândul poliției, al personalului din sectorul sănătății sau în învățământ. În 2013, au fost de asemenea făcute publice cazuri importante de corupție din sistemul judiciar⁸⁵. Agenția Națională de Integritate a întocmit aproximativ 450 de rapoarte anul trecut privind conflictele de interese și incompatibilitățile. Diferite studii și rezultatele sondajelor dezvăluie, de asemenea, percepția potrivit căreia nivelul corupției din România este deosebit de ridicat raportat la standardele europene⁸⁶.

România a realizat unele progrese cu privire la recomandarea de combatere a corupției. Activitatea instituțiilor-cheie din domeniul combaterii corupției a continuat să fie încununată de rezultate, printre care o serie de condamnări ale unor personaje importante⁸⁷. Mai multe cazuri importante au ajuns în etapa aducerii în fața justiției. Lupta împotriva micii corupții în toate sectoarele - sănătatea, învățământul, achizițiile publice - a devenit o prioritate, atât din perspectiva prevenției, cât și din perspectiva urmăririi penale, însă Strategia națională anticorupție trebuie să se dezvolte și mai mult, iar numărul cazurilor de trimiteri în judecată și de aplicare efectivă a sentințelor finale nu s-a îmbunătățit. În 2013, au existat multe exemple

⁸⁰ De la 100 663 în decembrie 2010 la 229 619 în septembrie 2012. Sursa: Consiliul Europei (CEPEJ), *Study on the functioning of judicial systems in the EU Member States: Facts and figures from the CEPEJ 2012-2014 evaluation exercise*, studiu elaborat pentru Comisia Europeană (DG Justiție)

⁸¹ Sursa: Comisia Europeană, *Tabloul de bord al UE privind justiția 2014*

⁸² Sursa: Comisia Europeană, *Tabloul de bord al UE privind justiția 2014*

⁸³ O evaluare cuprinzătoare a sistemului judiciar din România <http://courtoptimization.wix.com/ewmi#>

⁸⁴ Raportul MCV 2014, COM(2014) 37

⁸⁵ Conform autorităților române, în ceea ce privește trimiterile în judecată de către DNA, 1 496 dintre pârâți au fost condamnați prin hotărâri definitive; aproape jumătate dintre aceștia aveau funcții politice, printre ei numărându-se un fost prim-ministru, un ministru, opt membri ai Parlamentului, un secretar de stat, 26 de primari, viceprimari și prefecți de județ, 50 de directori ai unor companii de stat și organisme publice, 60 de funcționari din cadrul autorităților de supraveghere.

⁸⁶ Raportul UE privind combaterea corupției, COM (2014) 38 final. Anexa 23. Sondajul special Eurobarometru privind corupția 397/2013, publicat în februarie 2014.

⁸⁷ Potrivit autorităților române, în ultimii șapte ani, trimiterile în judecată efectuate de Direcția Națională Anticorupție (DNA) (nivelul urmăririi penale) au fost confirmate prin pronunțarea unei hotărâri definitive de condamnare în 90,25% din cazuri. Au fost confirmate peste 80% din deciziile Agenției Naționale pentru Integritate (ANI) privind incompatibilitățile, precum și deciziile administrative privind conflictele de interese.

de rezistență la măsurile de integritate și de combatere a corupției la nivel politic și administrativ, iar executarea efectivă a hotărârilor judecătorești, inclusiv confiscarea activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni, este în continuare problematică.

Caseta 4. Impactul potențial al reformelor structurale asupra creșterii - exercițiu de evaluare comparativă

Reformele structurale sunt cruciale pentru stimularea creșterii. Prin urmare, este important să se cunoască beneficiile potențiale ale acestor reforme. Beneficiile reformelor structurale pot fi evaluate cu ajutorul modelelor economice. Comisia folosește modelul QUEST pentru a determina felul în care reformele structurale dintr-un stat membru dat ar putea afecta creșterea economică în cazul în care statul membru respectiv ar reduce decalajul față de media celor trei state membre ale UE cu cele mai bune rezultate în ceea ce privește indicatori-cheie precum gradul de concurență sau rata de activitate. Îmbunătățirile acestor indicatori ar putea conduce la creșterea PIB cu aproximativ 11 % într-o perioadă de 10 ani. Unele dintre aceste reforme ar putea avea un impact și într-un orizont de timp relativ scurt. Simulările modelului susțin analiza din secțiunea 3.3, potrivit căreia câștigurile cele mai mari ar fi generate de reducerea cuantumului majorărilor din sectorul bunurilor și de mărirea ratei de activitate în rândul femeilor. În plus, simulările estimează că s-ar putea obține câștiguri importante prin îmbunătățirea politicilor active pe piața muncii și o mai bună integrare a persoanelor în vârstă pe piața muncii.

Tabel: Indicatori structurali, obiective și efectele potențiale asupra PIB⁸⁸					
Domenii de reformă		RO	Media primelor 3 state UE cu cele mai bune rezultate	PIB % comparativ cu scenariul de referință	
				5 ani	10 ani
Concurența pe piață	Majorări în sectorul bunurilor finale (marja preț-cost)	0,30	0,13	3,9	7,5
Reglementarea piețelor	Costuri de intrare	3,00	0,13	0,0	0,1
Reforma fiscală	Rata implicită a impozitului pe consum	21,6	28,6	0,3	0,4
Reforme pentru îmbunătățirea	Procentul lucrătorilor înalt calificați	4,8	10,7	0,1	0,2
	Procentul lucrătorilor slab calificați	24,1	7,5	0,1	0,2
Reformele de pe piața muncii	Rata de inactivitate în rândul femeilor (25-54 de ani):			0,5	1,1
	- slab calificate	46,1	26,4		
	- cu calificări medii	27,6	10,5		
	- înalt calificate	8,3	4,3		
	Rata de inactivitate în rândul bărbaților slab calificați (25-54 de ani):	23,6	7,7	0,1	0,1
	Rata de inactivitate în rândul persoanelor vârstnice (55-64 de ani):			0,4	1,0
	- slab calificate	19,7	13,4		
	- cu calificări medii	11,8	4,8		
	- înalt calificate	5,6	3,3		
	Politici active în domeniul pieței forței de muncă (% din PIB raportat la rata șomajului)	0,6	37,4	0,4	0,4
Rata de înlocuire a prestațiilor**	25,6	52,6	0,0	0,0	
Total				5,8	11,0

Sursa: Serviciile Comisiei. Notă: Simulările pornesc de la ipoteza că toate statele membre întreprind reforme care reduc la jumătate deficitul structural. Tabelul arată contribuția fiecărei reforme la PIB-ul total după cinci și zece ani. În cazul în care țara depășește obiectivul de referință fixat la un indicator dat, nu simulăm impactul măsurilor de reformă în domeniul respectiv; cu toate acestea, statul membru în cauză poate să beneficieze totuși în continuare de măsurile adoptate de alte state membre. *Efectul pe termen lung al creșterii ponderii forței de muncă înalt calificate în cadrul populației ar putea fi de 3,6 % din PIB, în timp ce efectul descreșterii ponderii forței de muncă slab calificate ar putea fi de 2,8 %. ** Media UE este stabilită ca obiectiv de referință.

4. CONCLUZII

România a realizat progrese substanțiale în direcția reinstaurării stabilității macroeconomice, a consolidării finanțelor sale publice, a restabilirii accesului pe piața pentru datoria suverană și a protejării stabilității financiare. Cu toate acestea, rezultatele obținute din punctul de vedere al reformelor structurale au fost mult mai puțin substanțiale, România putând ajunge în situația de a se confrunța cu probleme majore în acest sens în viitor. Pentru a sprijini creșterea economică și pentru a consolida câștigurile recente în ceea ce privește dezechilibrele interne și externe, se recomandă României să continue consolidarea bugetară și să accelereze punerea în aplicare a reformelor structurale. Pentru aceasta este nevoie ca România să ia măsuri într-un număr mare de domenii de politică: capacitatea administrativă, fiscalitatea, rata de activitate, educația, sănătatea, sărăcia și incluziunea socială, mediul de afaceri, energia și transporturile și gestionarea societăților deținute de stat. Acestea sunt probleme care nu pot fi remediate decât printr-o implicare și o voință politică puternică.

Analiza din prezentul document de lucru al serviciilor Comisiei conduce la concluzia că România a realizat unele progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări emise în 2013. S-au înregistrat progrese importante în ceea ce privește finalizarea programului de asistență financiară 2011-2013 UE/FMI și urmărirea consolidării bugetare, precum și a dereglementării prețurilor la energie. S-au înregistrat unele progrese în câteva domenii economice cheie, inclusiv guvernanta bugetară,

⁸⁸ Majorările din sectorul bunurilor finale reprezintă diferența dintre prețul de vânzare al unui bun/serviciu și costul său. Costul de intrare se referă la costul lansării unei afaceri în sectorul bunurilor intermediare. Rata implicită a taxei de consum constituie un instrument care permite reorientarea impozitării dinspre veniturile salariale înspre taxele indirecte. Rata de înlocuire a prestațiilor este procentul din venitul lucrătorului din perioada premergătoare intrării sale în șomaj care este plătit de către schema de ajutor de șomaj. Pentru o explicație detaliată a indicatorilor, a se vedea anexa.

administrarea taxelor și impozitelor, absorbția fondurilor UE, integrarea transfrontalieră a rețelelor energetice și îmbunătățirea mediului de afaceri. Reforma îngrijirilor de sănătate și șomajul în rândul tinerilor sunt, de asemenea, domenii în care s-au înregistrat unele progrese. În ceea ce privește restul recomandărilor, evaluarea este mai puțin pozitivă, progresele în aceste domenii fiind considerate limitate. Printre aceste domenii se numără rata de activitate și reducerea sărăciei, integrarea romilor, educația și formarea, administrația publică, e-guvernarea, cercetarea și inovarea și transporturile. În măsura în care sunt abordate în mod eficace, aceste domenii în care se impun reforme pot contribui într-o mare măsură la stimularea creșterii și a creării de locuri de muncă și la reducerea inegalităților și a sărăciei.

Programul național de reformă și Programul de convergență prezentate includ o evaluare detaliată a măsurilor de reformă, precum și a previziunilor macroeconomice și bugetare. Programul național de reformă și Programul de convergență prezentate de România conțin măsuri de politică ce răspund majorității deficiențelor identificate în documentul de lucru al serviciilor Comisiei de anul trecut și în prioritățile Strategiei Europa 2020 și a fost asigurată o anumită consecvență între cele două documente. Programul confirmă angajamentul României de a remedia deficiențele din domeniile consolidării bugetare, absorbției fondurilor UE, administrației publice, reformei prețurilor la energie, îngrijirilor medicale și educației. Însă, cu toate că documentele descriu în detaliu eforturile de reformă anterioare, nu sunt furnizate suficiente detalii privind planurile de reformă avute în vedere. De asemenea, în unele domenii, în special în ceea ce privește combaterea sărăciei și incluziunea socială a romilor, programele nu stabilesc obiective suficient de ambițioase pentru a aborda problemele întâmpinate într-un mod integrator. Obiectivul Programului de convergență este atingerea obiectivului pe termen mediu în 2015 și menținerea acestui nivel în perioada de după aceea, însă se bazează pe măsuri care nu sunt indicate, iar traiectoria subiacentă prevede concentrarea măsurilor spre sfârșitul perioadei într-o mai mare măsură decât programele precedente. Pe baza soldului structural recalculat, nu este exclusă o abatere semnificativă de la calea de ajustare în vederea atingerii obiectivului pe termen mediu.

Astfel, problemele identificate în iulie 2013 și reluate în analiza anuală a creșterii rămân valabile. Pentru a promova o creștere durabilă și crearea de locuri de muncă, România trebuie să continue punerea în aplicare a programului de asistență financiară UE/FMI, să îmbunătățească sistemul de colectare a taxelor și impozitelor și să reducă factorii fiscali disuasivi pentru lucrătorii cu venituri scăzute și medii, să continue reforma sistemului de pensii și a sectorului sănătății, să sporească capacitatea de inserție profesională și să îmbunătățească și modernizeze sistemul de educație și formare, să sporească integrarea grupurilor defavorizate de populație, să amelioreze capacitatea administrativă, să consolideze mediul de afaceri și gestionarea societăților deținute de stat și să continue reformele în sectorul energiei și al transporturilor.

TABEL DE SINTEZĂ⁸⁹

Angajamentele din 2013	Evaluare sintetică
Recomandări specifice fiecărei țări (RST)	
<p>RST 1:</p> <p>Să ducă la bun sfârșit programul de asistență financiară UE/FMI.</p>	<p>România a realizat progrese substanțiale ca răspuns la RST 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> Programul UE/FMI 2011-2013 a fost încheiat. Un nou program privind balanța de plăți a fost convenit în toamna anului 2013.
<p>RST 2:</p> <p>Să asigure o consolidare bugetară favorabilă creșterii economice și să pună în aplicare strategia bugetară pentru anul 2013 și pentru perioada ulterioară conform calendarului prevăzut, asigurând astfel atingerea obiectivului pe termen mediu până în 2015.</p> <p>Să îmbunătățească sistemul de colectare a taxelor și impozitelor prin aplicarea unei strategii cuprinzătoare de asigurare a respectării obligațiilor fiscale și să combată munca nedeclarată.</p> <p>În paralel, să exploreze modalitățile prin care să recurgă într-o mai mare măsură la taxele de mediu.</p> <p>Să continue reforma pensiilor începută în 2010 prin egalizarea vârstei de pensionare pentru femei și pentru bărbați și prin promovarea capacității de inserție profesională a lucrătorilor vârstnici.</p>	<p>România a realizat progrese substanțiale ca răspuns la RST 2.</p> <ul style="list-style-type: none"> Progrese substanțiale: A fost abrogată procedura aplicabilă deficitelor excesive pentru România. Continuă consolidarea bugetară, cu scopul atingerii obiectivului pe termen mediu până în 2015, însă persistă unele riscuri. Unele progrese: Au fost luate unele măsuri, de exemplu, a fost sporită capacitatea administrației din domeniul antifraudă. Progresele concrete sunt însă limitate în ceea ce privește respectarea voluntară a obligațiilor fiscal și combaterea muncii nedeclarate. Unele progrese: Au fost majorate accizele la carburanți, însă nu s-au înregistrat progrese în ceea ce privește sporirea ponderii taxelor energetice și de mediu, altele decât taxele pe carburanți. Progrese limitate: Modificările aduse Legii pensiilor în vederea egalizării vârstei de pensionare între femei și bărbați au fost adoptate de guvern și sunt în curs de dezbateră în Parlament. Strategia națională privind îmbătrânirea activă, care urmărește sprijinirea capacității de inserție profesională a lucrătorilor vârstnici, este întârziată.
<p>RST 3:</p> <p>Să continue reformele în sectorul sănătății pentru a spori eficiența, calitatea și accesibilitatea acestuia, în special pentru persoanele defavorizate și pentru comunitățile</p>	<p>România a realizat unele progrese ca răspuns la RST 3.</p> <ul style="list-style-type: none"> Unele progrese: Este în curs o reformă amplă a sistemului îngrijirilor de sănătate. Pachetul de servicii de bază a fost revizuit și este în curs de

⁸⁹ Următoarele categorii sunt folosite pentru a evalua progresele realizate în punerea în aplicare a recomandării specifice fiecărei țări din 2013: Niciun progres - Statul membru nu a anunțat și nici nu a adoptat vreo măsură ca răspuns la RST. Această categorie se aplică și dacă statul membru a cerut unui grup de studiu să evalueze posibilele măsuri. Progrese limitate: Statul membru a anunțat unele măsuri ca răspuns la RST, însă aceste măsuri par să fie insuficiente și/sau adoptarea/punerea lor în aplicare este incertă. Unele progrese: Statul membru a anunțat sau a adoptat măsuri ca răspuns la RST. Măsurile respective sunt încurajatoare, însă nu toate au fost puse în aplicare până în prezent, iar transpunerea lor este incertă în unele cazuri. Progrese substanțiale: Statul membru a adoptat măsuri, dintre care majoritatea au fost puse în aplicare. Măsurile respective răspund într-o măsură importantă RST. Abordate integral: Statul membru a anunțat și a adoptat măsuri care constituie un răspuns adecvat la RST.

<p>îndepărtate și izolate.</p> <p>Să reducă recurgerea la spitalizarea excesivă a pacienților, inclusiv prin îmbunătățirea serviciilor de tratament ambulatoriu.</p>	<p>punere în aplicare. Punerea în practică a pachetului minim este amânată până în 2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Progrese limitate: Ministerul Sănătății a elaborat un plan menit să reducă numărul de paturi din spitale cu 6 000 de paturi în perioada 2014-2016 prin consolidarea serviciilor de tratament ambulatoriu, dar punerea în aplicare a acestei măsuri suferă întârzieri.
<p>RST 4:</p> <p>Să asigure o mai bună rată de activitate și să sporească capacitatea de inserție profesională și productivitatea muncii prin revizuirea și consolidarea politicilor active în domeniul pieței forței de muncă, prin asigurarea de servicii de formare și îndrumare individualizate și prin promovarea învățării pe tot parcursul vieții.</p> <p>Să extindă capacitatea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru a spori calitatea și acoperirea serviciilor acesteia.</p> <p>Pentru a combate șomajul în rândul tinerilor, să pună în aplicare rapid Planul național pentru încadrarea în muncă a tinerilor, inclusiv, de exemplu, printr-o garanție pentru tineri.</p> <p>Să combată sărăcia, să îmbunătățească eficacitatea și eficiența transferurilor sociale, acordând o atenție deosebită copiilor. Să ducă la bun sfârșit reforma serviciilor de asistență socială prin adoptarea legislației relevante și prin combinarea sistematică a acesteia cu măsuri de activare.</p> <p>Să asigure aplicarea concretă a Strategiei naționale de integrare a romilor.</p>	<p>România a realizat progrese limitate ca răspuns la RST 4.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Progrese limitate: Legea privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă a fost modificată pentru a sprijini măsuri active pe piața forței de muncă. Strategia națională privind ocuparea forței de muncă 2013-2020 a fost adoptată în decembrie 2013. S-au realizat progrese extrem de limitate privind promovarea învățării pe tot parcursul vieții. • Progrese limitate: În ciuda unor măsuri în acest sens, capacitatea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă rămâne limitată. • Unele progrese: Planul național pentru încadrarea în muncă a tinerilor 2013 a fost parțial pus în aplicare, inclusiv prin modificările aduse legii privind stagiile de ucenicie și unei noi legi privind stagiile de formare profesională adoptată în decembrie 2013. Este în curs de implementare inițiativa privind garanția pentru tineret. • Progrese limitate: A fost revizuit venitul minim garantat și a fost modificată legea privind alocațiile familiale. Au fost luate măsuri pentru protejarea consumatorilor vulnerabili față de majorările prețurilor la energie și gaze. Programul privind venitul minim de inserție, care era prevăzut să fie implementat începând din 2015, este amânat. Legea privind economia socială este în curs de dezbatere în Parlament. Strategia pentru incluziunea socială și combaterea sărăciei este în curs de elaborare. • Progrese limitate: Revizuirea Strategiei naționale privind integrarea cetățenilor de etnie romă și a planurilor sale de acțiune, anunțată la începutul anului 2013, nu a fost încă finalizată.
<p>RST 5:</p> <p>Să accelereze reforma sistemului de învățământ, inclusiv prin consolidarea capacității administrative atât la nivel central, cât și la nivel local, și să evalueze impactul reformelor.</p> <p>Să accelereze reformele în domeniul învățământului profesional și tehnic.</p>	<p>România a realizat progrese limitate ca răspuns la RST 5.</p> <ul style="list-style-type: none"> • S-au realizat progrese limitate în privința consolidării capacității administrative, atât la nivel central, cât și la nivel local, și referitor la evaluarea impactului reformelor. • S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește accelerarea reformelor în domeniul învățământului profesional și tehnic. Un sistem privind învățământul profesional și tehnic

<p>Să alinieze și mai mult învățământul universitar la cerințele pieței muncii și să îmbunătățească accesul persoanelor defavorizate.</p> <p>Să pună în aplicare o strategie națională cu privire la fenomenul părăsirii timpurii a școlii, punând accentul pe îmbunătățirea accesului la structuri de îngrijire a copiilor preșcolari de calitate, inclusiv pentru copiii romi.</p> <p>Să accelereze tranziția de la îngrijirea instituțională la îngrijirea alternativă pentru copiii lipsiți de îngrijire părintească.</p>	<p>introdus în 2013 a fost extins într-o anumită măsură, iar domeniul său de aplicare a fost îmbunătățit, însă acoperirea sa este insuficientă.</p> <ul style="list-style-type: none"> • S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește alinierea în continuare a învățământului terțiar la cerințele pieței muncii și îmbunătățirea accesului pentru persoanele defavorizate. Finalizarea strategiei privind învățământul terțiar care abordează problema accesului la educație și a tranziției spre piața muncii suferă întâzieri. S-au realizat unele progrese în ceea ce privește actualizarea calificărilor pentru învățământul superior. • S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește punerea în aplicare a unei strategii naționale cu privire la fenomenul părăsirii timpurii a școlii, punând accentul pe îmbunătățirea accesului la structuri de îngrijire a copiilor preșcolari de calitate, inclusiv pentru copiii romi. Strategia privind părăsirea timpurie a școlii este amânată. • Progrese limitate: O strategie națională pentru protejarea și promovarea drepturilor copiilor este în curs de elaborare și adoptarea sa este prevăzută să aibă loc până la sfârșitul anului 2014.
<p>RST 6:</p> <p>Să consolideze guvernanta și calitatea instituțiilor și a administrației publice, în special prin îmbunătățirea capacității de planificare strategică și bugetară, prin sporirea profesionalismului funcționarilor publici printr-o mai bună gestionare a resurselor umane și prin întărirea mecanismelor de coordonare între diferitele niveluri de guvernare.</p> <p>Să îmbunătățească semnificativ calitatea actelor legislative, prin utilizarea evaluărilor impactului și a evaluărilor sistematice.</p> <p>Să depună eforturi suplimentare pentru asigurarea unei absorbții mai rapide a fondurilor UE, în special prin consolidarea sistemelor de gestionare și de control și prin îmbunătățirea procedurilor de achiziții publice.</p>	<p>România a realizat progrese limitate ca răspuns la RST 6.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Progrese limitate în ceea ce privește planificarea bugetară; progrese limitate cu privire la îmbunătățirea gestionării resurselor umane; unele progrese legate de coordonarea în cadrul guvernului prin instituirea Unității de implementare și elaborarea strategiei naționale privind capacitatea administrativă. • Progrese limitate privind îmbunătățirea calității reglementărilor. Strategia națională privind o mai bună legiferare pentru perioada 2008-2013 este în curs de revizuire. Metodologia comună privind evaluările impactului, inclusiv testul IMM, va fi gata abia la sfârșitul anului 2015. Legislația privind evaluarea impactului va fi codificată în 2014. • Unele progrese legate de o mai bună absorbție a fondurilor UE (rata de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune a crescut de la 11,5 % la sfârșitul anului 2012 la 33,7 % la sfârșitul anului 2013). Progrese limitate legate de îmbunătățirea achizițiilor publice, eforturile de prevenire a conflictelor de interese și a problemelor de transparență din domeniul achizițiilor publice nu au dat suficiente rezultate până acum.
<p>RST 7:</p>	<p>România a realizat progrese limitate ca răspuns la RST 7.</p>

<p>Să îmbunătățească și să simplifice mediul de afaceri, în special prin reducerea sarcinii administrative pentru IMM-uri și prin punerea în aplicare a unei strategii coerente în materie de e-guvernare.</p> <p>Să faciliteze și să diversifice accesul IMM-urilor la finanțare.</p> <p>Să asigure realizarea unei legături mai strânse între cercetare, inovare și întreprinderi, în special prin acordarea unui statut prioritar activităților de cercetare și dezvoltare care sunt susceptibile să atragă investiții private.</p> <p>Să intensifice eforturile în sensul îmbunătățirii calității și independenței sistemului judiciar, precum și a eficienței acestuia în materie de soluționare a cauzelor și de combatere a corupției.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Unele progrese în ceea ce privește reducerea sarcinii administrative și simplificarea mediului de afaceri. Cuantificarea obligațiilor de informare este în curs și este în curs de pregătire, în 2014, un nou plan de acțiune privind simplificarea. • Niciun progres: nicio strategie coerentă privind e-guvernarea și o interoperabilitate limitată. • Unele progrese: Schema privind garanțiile de stat pentru creditele bancare a fost îmbunătățită și relansată în 2014. Nu s-au realizat progrese în ceea ce privește dezvoltarea unor forme alternative de finanțare pentru societăți. Accesul la finanțare al IMM-urilor rămâne dificil și costisitor și se preconizează o înăsprire a condițiilor de finanțare a IMM-urilor în lunile următoare. • Niciun progres: Lipsește o coordonare formală între strategia privind inovarea, strategia în domeniul competitivității, strategia privind politica industrială și strategia privind IMM-urile. Sunt în curs de redactare o strategie națională privind competitivitatea și strategia națională pentru cercetare și inovare pentru 2014-2020, inclusiv o componentă privind specializarea inteligentă, neexistând însă o finanțare multianuală pentru acestea. • Progrese limitate în ceea ce privește îmbunătățirea calității, a independenței și a eficienței sistemului judiciar.
<p>RST 8:</p> <p>Să promoveze concurența și eficiența în industriile de rețea, prin asigurarea independenței și a capacității autorităților naționale de reglementare</p> <p>și prin continuarea reformei guvernantei în cadrul societăților deținute de stat din sectorul energetic și al transporturilor.</p> <p>Să adopte un plan cuprinzător și pe termen lung în domeniul transporturilor și să îmbunătățească infrastructura de comunicații în bandă largă.</p> <p>Să continue eliminarea prețurilor reglementate la gaze și la electricitate</p> <p>și să îmbunătățească eficiența energetică.</p> <p>Să îmbunătățească integrarea transfrontalieră a rețelelor energetice și să accelereze punerea în aplicare a proiectelor de interconectare a rețelelor de gaze.</p>	<p>România a realizat progrese limitate ca răspuns la RST 8.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Abordate integral: independența autorității de reglementare în domeniul transporturilor feroviare a fost consolidată într-o măsură suficientă. • Progrese limitate în ceea ce privește reforma guvernantei corporative în cadrul societăților deținute de stat din sectorul transporturilor și energiei. • S-au realizat progrese limitate în ceea ce privește adoptarea unui plan de transporturi pe termen lung cuprinzător. • Progrese limitate privind îmbunătățirea infrastructurii de comunicații în bandă largă. • Abordate integral: România urmează foaia de parcurs convenită privind liberalizarea prețurilor la energie pe piața de retail. • Progrese limitate: Sunt necesare mai multe acțiuni concrete și angajarea clară a resurselor necesare în vederea implementării programelor privind eficiența energetică și legislația UE relevantă. • Unele progrese în ceea ce privește

	îmbunătățirea integrării transfrontaliere: exporturile de gaze sunt posibile; au fost stabilite unele interconectări ale rețelelor de gaze; niciun progres în ceea ce privește interconectarea rețelelor de electricitate.
Strategia Europa 2020 (obiective naționale și progrese înregistrate)	
Obiectivul urmărit în domeniul de politică	Progresele realizate
Obiectivul privind rata de ocupare (grupa de vârstă 20-64): 70 %	Obiectivul național de 70 % până în 2020 rămâne foarte ambițios și greu de atins. La 63,9 %, rata de ocupare rămâne practic neschimbată în 2013 comparativ cu 2012.
Obiectivul privind C&D: 2 % până în 2020	Obiectivul privind C&D este foarte ambițios și greu de atins. Pentru a atinge obiectivul stabilit pentru 2020, este nevoie de o rată medie de creștere anuală de 21,5 % a intensității C&D în perioada 2012-2020 (rata medie de creștere anuală pentru perioada 2007-2010 a fost de -4,2 %). În 2012, intensitatea C&D pentru întreprinderi și pentru instituțiile publice a scăzut față de 2011: C&D în cadrul întreprinderilor a fost de doar 0,12 % din PIB (pe locul 27 din UE), iar C&D în sectorul public a fost de 0,3 % (pe locul 27 din UE).
Obiectivul privind părăsirea timpurie a școlii: 11,3 %	Nu s-a înregistrat niciun progres în direcția îndeplinirii obiectivului stabilit. Rata de părăsire timpurie a școlii a stagnat la 17,3 % în 2013. O strategie privind părăsirea timpurie a școlii este în continuare întârziată.
Obiectivul privind învățământul terțiar: 26,7 %	S-au înregistrat unele progrese în direcția îndeplinirii obiectivului stabilit. Rata de absolvire a învățământului terțiar s-a îmbunătățit de la 21,8 % în 2012 la 22,8 % în 2013. În ultimii trei ani s-a înregistrat o scădere a numărului de înscrieri în învățământul terțiar și a numărului de absolvenți, iar acest lucru poate periclita atingerea obiectivului stabilit. O strategie privind învățământul superior este în continuare întârziată.
Obiectivul privind emisiile de gaze cu efect de seră (GES): +19 % (comparativ cu emisiile din 2005, emisiile ETS nu sunt acoperite de obiectivul național)	Datele privind inventarul arată că în 2012 România și-a redus emisiile non-ETS cu 7 % ⁹⁰ față de 2005. Conform ultimelor previziuni prezentate de Comisie și ținând seama de măsurile existente, se estimează că în România vor crește emisiile GES non-ETS cu 7 % în 2020 ⁹¹ , rămânând astfel sub obiectivul stabilit cu o marjă de 12 puncte procentuale.
Obiectivul pentru 2020 privind ponderea energiilor regenerabile: 24 %	România e pe drumul cel bun pentru atingerea obiectivului stabilit pentru 2020 în ceea ce privește ponderea energiilor regenerabile (SRE). Ponderea SRE în 2012 a ajuns la 22,92 % din consumul total brut de energie în 2012 (date preliminare ale Eurostat), cu mult peste obiectivul de referință

⁹⁰ Pe baza inventarului actualizat al emisiilor GES pentru 2012 din 15 aprilie 2014 prezentat CCONUSC.

⁹¹ Date furnizate de Agenția Europeană de Mediu - Tendințe și previziuni în Europa 2013 <http://www.eea.europa.eu/publications/trends-and-projections-2013>.

<p>Ponderele energiilor regenerabile în toate modurile de transport: 10 %</p>	<p>stabilit prin traiectoria indicativă de 19 %, prevăzută în Directiva privind sursele regenerabile de energie pentru 2011-2012 și aproape de obiectivul stabilit pentru 2020. Pentru a menține această dinamică și a-și îndeplini obiectivul pentru 2020, este benefic să se acorde atenție menținerii stabilității legislative și a încrederii investitorilor.</p> <p>Cifrele preliminare indică 4,15 % pentru sectorul transporturilor.</p>
<p>Obiectivul privind eficiența energetică: 10 Mtep sau o reducere cu 19 % a consumului de energie primară (comparativ cu previziunile PRIMES 2007)</p> <p>Până în 2020: un nivel de 42,99 Mtep consum primar și 30,32 Mtep consum final de energie</p>	<p>România are un potențial important de îmbunătățire a eficienței sale energetice. Sunt indispensabile acțiuni grabnice pentru transpunerea Directivei privind eficiența energetică și a Directivei privind performanța energetică a clădirilor. Sectorul locuințelor, al termoficării, cel industrial și cel al transporturilor ar trebui să rămână centrul unor acțiuni din mai multe direcții. În plus, eforturile de consolidare a capacităților, de sensibilizare și diseminare de informații ar trebui să fie intensificate.</p>
<p>Obiectivul privind riscul de sărăcie și de excluziune socială: reducerea numărului persoanelor expuse riscului de sărăcie cu 580 000 de persoane (față de 2008).</p>	<p>Pentru a monitoriza acest obiectiv, România a ales să recurgă la unul dintre cei trei subindicatori ai indicatorului principal, „rata expunerii la riscul de sărăcie”, care a evidențiat o ușoară ameliorare de la 23,4 % în 2008 la 22,6 % în 2012. În termeni absoluți, 164 000 de persoane nu mai sunt expuse riscului de sărăcie în 2012 față de 2008.</p>

ANEXĂ

Tabele standard

Tabelul 1. Indicatori macroeconomici

	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011	2012	2013	2014	2015
Indicatori de bază								
Rata de creștere a PIB-ului	-0.3	5.7	2.8	2.3	0.6	3.5	2.5	2.6
Deviația PIB-ului ¹	n.a.	1.7	3.7	-1.8	-3.2	-1.6	-1.2	-0.8
IAPC (modificare % anuală)	68.8	18.6	6.2	5.8	3.4	3.2	2.5	3.3
Cererea internă (modificarea % anuală) ²	0.8	8.1	4.3	2.4	1.0	-0.8	2.2	3.1
Rata șomajului (% din forța de muncă) ³	5.5	7.2	6.7	7.4	7.0	7.3	7.2	7.1
Formarea brută de capital fix (% din PIB)	19.7	21.8	27.4	26.1	26.3	23.6	23.7	23.9
Economii naționale brute (% din PIB)	13.4	17.4	19.1	22.4	21.5	21.9	22.0	21.9
Administrația publică (% din PIB)								
Capacitatea netă de finanțare (+) sau necesarul net de finanțare (-)								
	-4.1	-1.9	-5.3	-5.5	-3.0	-2.3	-2.2	-1.9
Datoria brută	17.3	21.3	18.5	34.7	38.0	38.4	39.9	40.1
Active financiare nete	44.2	23.6	-0.1	-15.3	-19.1	n.a.	n.a.	n.a.
Total venituri	32.2	32.5	33.5	33.9	33.7	32.7	32.6	32.8
Total cheltuieli	36.3	34.4	38.9	39.4	36.7	35.0	34.8	34.7
<i>din care: Dobândă</i>	3.8	2.0	1.1	1.6	1.8	1.8	1.8	1.8
Societăți (% din PIB)								
Capacitatea netă de finanțare (+) sau necesarul net de finanțare (-)								
	-0.2	-5.6	-1.3	9.6	7.6	13.8	13.6	13.6
Active financiare nete; societăți nefinanciare	-88.3	-83.2	-110.4	-106.2	-114.4	n.a.	n.a.	n.a.
Active financiare nete; societăți financiare	-0.2	-0.4	1.9	7.5	8.5	n.a.	n.a.	n.a.
Formarea brută de capital	10.3	18.0	19.7	14.7	16.7	14.8	15.2	15.4
Excedent brut de exploatare	26.0	23.6	27.7	25.4	25.4	29.8	29.9	30.3
Gospodării și IFSLSGP (% din PIB)								
Capacitatea netă de finanțare (+) sau necesarul net de finanțare (-)								
	-1.3	2.9	-2.1	-7.8	-6.5	-6.4	-6.5	-7.5
Active financiare nete	36.3	34.8	52.0	38.0	46.7	n.a.	n.a.	n.a.
Salarii și indemnizații brute	28.9	32.3	33.2	30.6	30.3	29.9	29.9	29.8
Venit imobiliar net	6.3	2.1	0.9	-1.0	-0.5	-0.5	-0.4	-0.3
Transferuri curente primite	21.1	16.0	15.7	15.8	14.9	14.2	13.9	13.8
Economii brute	2.5	-3.5	-3.8	-4.1	-5.0	-5.6	-5.5	-6.4
Restul lumii (% din PIB)								
Capacitatea netă de finanțare (+) sau necesarul net de finanțare (-)								
	-5.5	-4.6	-8.4	-3.9	-3.0	1.2	0.9	0.4
Active financiare nete	11.0	27.4	58.8	79.6	81.6	n.a.	n.a.	n.a.
Exporturi nete de bunuri și servicii	-6.5	-8.0	-10.1	-5.3	-4.7	-0.6	-0.6	-1.1
Venit primar net din restul lumii	-1.1	-2.3	-2.5	-1.3	-1.8	-2.5	-2.5	-2.3
Tranzacții nete de capital	0.2	0.6	0.4	0.5	1.4	2.3	2.0	2.0
Sectorul comercial	63.7	58.5	53.2	50.1	48.4	50.0	n.a.	n.a.
Sectorul necomercial	27.4	30.9	35.8	37.5	38.9	37.7	n.a.	n.a.
<i>din care: Sectorul construcțiilor</i>	5.6	6.2	9.6	8.1	8.6	8.1	n.a.	n.a.
Rata reală efectivă de schimb (index, 2000=100)	67.5	84.8	122.2	107.7	103.6	106.7	109.3	110.6
Condiții de schimb comercial de bunuri și servicii (index, 2000=100)	84.3	94.4	117.1	124.4	127.9	127.1	126.2	126.3
Rezultatele de piață ale exporturilor (index, 2000=100)	64.6	91.4	109.5	126.7	126.1	141.6	145.6	146.1
Note:								
¹ Deviația PIB-ului reprezintă diferența dintre produsul intern brut efectiv și potențial, la prețurile pieței din 2005.								
² Indicatorul privind cererea internă include și acțiunile.								
³ Persoanele aflate în șomaj sunt toate persoanele care nu erau încadrate în muncă, își căutau în mod activ un loc de muncă și erau dispuse să înceapă să lucreze imediat sau în termen de două săptămâni. Forța de muncă reprezintă numărul total de persoane, lucrători și șomeri, luate împreună. Rata șomajului acoperă grupa de vârstă 15-74 de ani.								
Sursa:								
Previțiunile Comisiei din primăvara anului 2014 (COM); Programul de convergență (PC).								

Tabelul II. Comparația evoluțiilor și previziunilor macroeconomice

	2013		2014		2015		2016	2017
	COM	PC	COM	PC	COM	PC	PC	PC
PIB real (variație %)	3.5	3.5	2.5	2.5	2.6	2.6	3.0	3.3
Consum privat (variație %)	1.3	1.3	2.0	2.0	3.0	2.9	3.2	3.3
Formarea brută de capital fix (variație %)	-3.3	-3.3	2.7	2.7	4.3	4.0	5.2	6.1
Exporturile de bunuri și servicii (variație %)	13.5	13.5	6.5	6.6	5.6	4.7	4.5	5.0
Importurile de bunuri și servicii (variație %)	2.4	2.4	5.9	5.6	6.8	5.5	5.8	6.1
<i>Contribuția la creșterea PIB-ului real:</i>								
- Cererea internă finală	-0.3	-0.3	2.2	2.1	3.1	3.0	3.6	3.9
- Variația stocurilor	-0.6	-0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
- Exporturi nete	4.4	4.4	0.3	0.4	-0.5	-0.4	-0.6	-0.6
Deviația PIB-ului ¹	-1.6	-1.6	-1.2	-1.4	-0.8	-1.2	-0.9	-0.6
Rata de ocupare (variație %)	-0.3	-0.1	0.4	0.2	0.7	0.3	0.3	0.3
Rata șomajului (variație %)	7.3	7.3	7.2	7.1	7.1	6.9	6.8	6.7
Productivitatea forței de muncă (variație %)	3.9	3.7	2.1	2.3	1.9	2.3	2.7	2.9
Inflația IAPC (%)	3.2	3.2	2.5	2.5	3.3	3.3	3.0	2.7
Deflatorul PIB (variație %)	3.5	3.5	2.8	2.8	2.8	2.8	2.4	2.3
Comp. lucrătorilor (pe cap, variație %)	5.9	5.7	5.4	5.6	4.5	4.9	5.0	5.0
Capacitatea netă/necesarul net de finanțare comparativ cu restul lumii (% din PIB)	1.2	1.1	0.9	1.2	0.4	0.7	0.9	0.8
<p><u>Note:</u></p> <p>¹Exprimată ca procent din PIB-ul potențial, creșterea PIB-ului potențial fiind recalculată de serviciile Comisiei pe baza scenariului din program, utilizând metodologia convenită de comun acord.</p> <p><u>Sursa:</u></p> <p>Previziunile Comisiei din primăvara anului 2014 (COM); Programul de convergență (PC).</p>								

Tabelul III. Compoziția ajustării bugetare

(% din PIB)	2013	2014		2015		2016	2017	Variația: 2013-2017
	COM	COM	PC	COM ¹	PC	PC	PC	PC
Venituri	32,7	32,6	33,4	32,8	33,6	33,9	34,0	1,3
<i>din care:</i>								
- taxe pe producție și taxe la import	12,7	12,7	13,0	12,8	13,1	13,1	13,2	0,5
- taxe actuale pe venit, avere etc.	6,0	5,9	6,2	6,0	6,3	6,5	6,6	0,6
- contribuții sociale	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	0,0
- altele (reziduale)	5,2	5,2	5,4	5,3	5,4	5,5	5,4	0,2
Cheltuieli	35,0	34,8	35,6	34,7	35,0	35,2	35,1	0,1
<i>din care:</i>								
- cheltuieli primare	33,2	33,1	33,8	32,9	33,2	33,4	33,4	0,2
<i>din care:</i>								
Remunerarea salariaților	8,1	8,1	8,0	8,0	8,0	7,9	7,6	-0,5
Consumul intermediar	5,3	5,3	6,0	5,3	5,9	5,8	5,7	0,4
Plățile sociale	12,3	12,3	12,0	12,3	11,7	11,5	11,4	-0,9
Subvențiile	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,1
Formarea brută de capital fix	4,5	4,3	4,8	4,4	4,6	5,1	5,6	1,1
Altele (reziduale)	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,7	2,7	0,0
- cheltuieli cu dobânzile	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	-0,1
Soldul bugetului general	-2,3	-2,2	-2,2	-1,9	-1,4	-1,3	-1,1	1,2
Sold primar	-0,5	-0,5	-0,4	-0,2	0,4	0,5	0,6	1,1
Măsuri unice și alte măsuri temporare	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soldul bugetului general fără măsurile	-2,3	-2,2	-2,2	-1,9	-1,4	-1,3	-1,1	1,2
Deviația PIB-ului ²	-1,6	-1,2	-1,4	-0,8	-1,2	-0,9	-0,6	1,0
Soldul ajustat ciclic ²	-1,7	-1,8	-1,8	-1,7	-1,0	-1,0	-0,9	0,8
Soldul structural (SS)³	-1,7	-1,8	-1,8	-1,7	-1,0	-1,0	-0,9	0,8
<i>Variația soldului structural</i>	<i>0,7</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,2</i>	<i>0,8</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>-</i>
<i>Variația medie a SS după doi ani</i>	<i>1,0</i>	<i>0,3</i>	<i>0,4</i>	<i>0,0</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>	<i>0,0</i>	<i>-</i>
Soldul structural primar ³	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,8	0,8	0,8	0,8
<i>Variația soldului structural primar</i>		<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,2</i>	<i>0,8</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-</i>
Criteriul de referință pentru cheltuieli								
Rata de referință aplicabilă ⁴	2,5	2,2	2,2	1,1	1,1	n.a.	n.a.	-
Deviație ⁵ (% PIB)	2,7	0,3	1,3	-0,2	0,3	n.a.	n.a.	-
Deviația medie după doi ani (% din PIB)	n.a.	1,5	1,7	0,1	0,8	n.a.	n.a.	-

Note:

¹ Conform ipotezei neschimbării politicilor.

² Deviația PIB-ului (exprimată ca % din PIB-ul potențial) și soldul ajustat ciclic conform programului, astfel cum au fost recalculate de serviciile Comisiei pe baza scenariului din program, utilizând metodologia convenită de comun acord.

³ Soldul structural (primar) = soldul (primar) ajustat ciclic, excluzând măsurile unice și alte măsuri temporare.

⁴ Rata de referință pe termen mediu de creștere a PIB-ului potențial. Rata de referință (standard) se aplică din anul t+1 dacă țara și-a atins OTM în anul t. Se aplică o rată mai scăzută atâta vreme cât țara se află pe traiectoria de ajustare în vederea îndeplinirii OTM, inclusiv în anul t. Ratele de referință aplicabile în 2014 și în perioada următoare au fost actualizate în 2013.

⁵ Deviația ratei de creștere a cheltuielilor publice, excluzând măsurile discreționare privind veniturile și creșterile veniturilor cerute de lege, față de rata de referință aplicabilă. Totalul cheltuielilor utilizat pentru criteriul de referință în materie de cheltuieli se obține aplicând metodologia convenită de comun acord. Un semnal negativ înseamnă că nivelul cheltuielilor a depășit rata de referință aplicabilă.

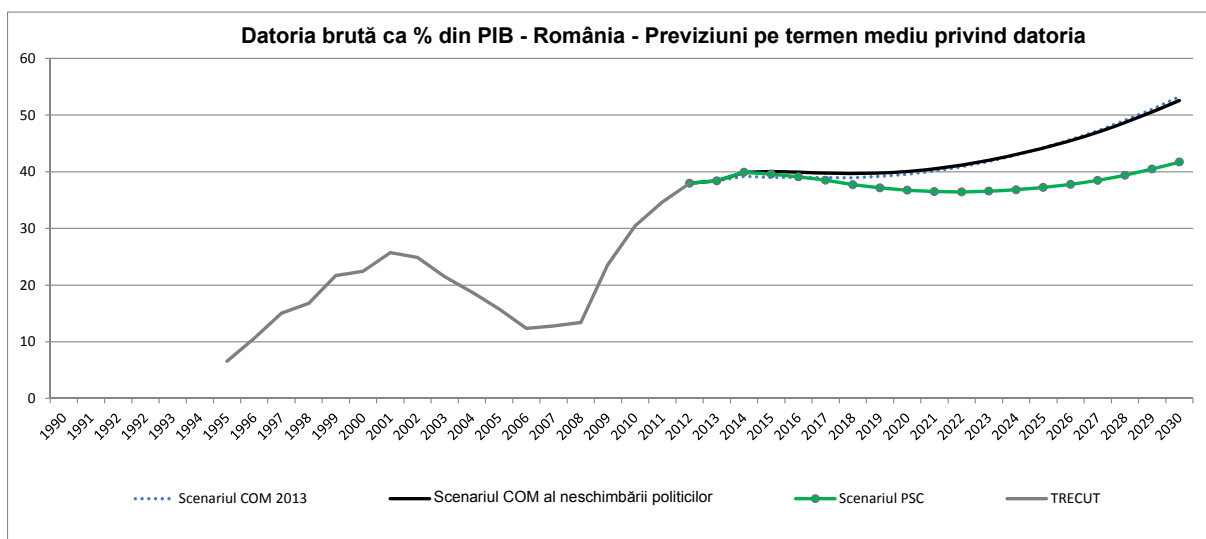
Sursa:
Programul de convergență (PC); Previțiunile Comisiei din primăvara anului 2014 (COM); Calculele Comisiei.

Tabelul IV. Dinamica datoriei

(% din PIB)	Media 2008-2012	2013	2014		2015		2016	2017
			COM	PC	COM	PC	PC	PC
Datoria publică brută¹	28,0	38,4	39,9	39,9	40,1	39,6	39,1	38,5
Variația ratei datoriei	5,0	0,4	1,5	1,5	0,2	-0,3	-0,5	-0,6
<i>Contribuții² :</i>								
1. Sold primar	4,6	0,5	0,5	0,4	0,2	-0,4	-0,5	-0,6
2. Efectul „bulgărelui de zăpadă”	0,1	-0,7	-0,2	-0,1	-0,3	-0,3	-0,2	-0,3
<i>din care:</i>								
Cheltuieli cu dobânzile	1,4	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7
Efectul de creștere	-0,1	-1,2	-0,9	-0,9	-1,0	-1,0	-1,1	-1,2
Efectul de inflație	-1,2	-1,2	-1,0	-1,0	-1,1	-1,1	-0,9	-0,8
3. Ajustarea stoc-flux	0,4	0,7	1,2	1,3	0,3	0,4	0,3	0,4
<i>din care:</i>								
Dif. numerar/angajam.				-0,1		-0,1	-0,1	-0,1
Acumularea de active financiare				0,8		0,0	0,0	0,1
<i>Privatizarea</i>				0,0		0,0	0,0	0,0
Efectul evaluării & efectul rezidual				-1,5		-1,7	-1,7	-1,7
		2013	2014		2015		2016	2017
			COM	PC	COM	PC	PC	PC
Decalajul față de criteriul de referință în materie de datorie^{3,4}		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Ajustarea structurală⁵		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
<i>De comparat cu:</i>								
Ajustarea necesară ⁶		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Note:								
¹ Sfârșitul perioadei.								
² Efectul „bulgărelui de zăpadă” reflectă impactul cheltuielilor cu dobânzile asupra datoriei acumulate, precum și impactul creșterii PIB-ului real și al inflației asupra ponderii datoriei (prin intermediul numitorului). Ajustarea stoc-flux include diferențele dintre contabilitatea pe bază de numerar și contabilitatea pe bază de angajamente, acumularea de active financiare, efectul evaluării și alte efecte reziduale.								
³ Nu este relevant pentru statele membre care au făcut obiectul unei proceduri aplicabile deficitelor excesive în noiembrie 2011 și pentru o perioadă de trei ani de la corectarea deficitului excesiv.								
⁴ Arată diferența dintre ponderea datoriei în PIB și criteriul de referință în materie de datorie. Dacă este pozitivă, ponderea brută a datoriei în PIB previzionată nu respectă criteriul de referință în materie de reducere a datoriei.								
⁵ Aplicabilă doar pe perioada de tranziție de trei ani de la corectarea deficitului excesiv, în cazul procedurilor aplicabile deficitelor excesive care erau în curs în noiembrie 2011.								
⁶ Definește ajustarea structurală anuală care mai trebuie realizată în timpul perioadei de tranziție care garantează - dacă este urmată - faptul că statul membru va respecta criteriul de referință în materie de reducere a datoriei la sfârșitul perioadei de tranziție, presupunând că se împlinesc previziunile bugetare ale COM (PS/PC) pentru anii precedenți.								
<i>Sursa :</i>								
Programul de convergență (PC); Previziunile Comisiei din primăvara anului 2014 (COM); Calculele Comisiei.								

Tabelul V. Indicatori privind sustenabilitatea

	România			Uniunea Europeană		
	Scenariul 2013	Scenariul neschimbării politicilor	Scenariul Programului de convergență	Scenariul 2013	Scenariul neschimbării politicilor	Scenariul Programului de convergență
S2*	4,3	4,4	3,9	2,4	2,4	0,7
<i>din care:</i>						
Situația bugetară inițială (SBI)	0,8	0,8	0,0	0,5	0,4	-1,3
Costul pe termen lung al îmbătrânirii (CI)	3,6	3,7	3,9	1,9	2,0	2,0
<i>din care:</i>						
pensii	2,3	2,5	2,7	0,7	0,8	0,9
sănătate	0,7	0,7	0,7	0,9	0,9	0,8
îngrijiri pe termen lung	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
altele	-0,1	-0,1	0,0	-0,4	-0,4	-0,3
S1**	-0,4	-0,5	-1,4	1,5	1,7	-0,2
<i>din care:</i>						
Situația bugetară inițială (SBI)	0,3	0,3	-0,5	-0,2	-0,4	-2,0
Cerința privind datoria (CD)	-1,1	-1,2	-1,5	1,5	1,8	1,5
Costul pe termen lung al îmbătrânirii (CI)	0,4	0,4	0,5	0,2	0,3	0,3
S0 (risc de presiune bugetară)***	0,29	:	:	:	:	:
Datorie ca % prin PIB (2013)	38,4			88,9		
Cheltuieli legate de îmbătrânirea populației ca % d	17,0			25,8		
<i>Sursa : Comisia; Programul de convergență 2014.</i>						
<i>Notă : Scenariul 2013 descrie decalajul de sustenabilitate pornind de la ipoteza că situația bugetară evoluează până în 2013 în conformitate cu previziunile Comisiei din primăvara anului 2014. Scenariul neschimbării politicilor descrie decalajul de sustenabilitate pornind de la ipoteza că situația bugetară evoluează până în 2015 în conformitate cu previziunile Comisiei din primăvara anului 2014. Scenariul „Programului de stabilitate” descrie decalajul de sustenabilitate pornind de la ipoteza că planurile bugetare din program sunt puse în aplicare integral. Cheltuielile legate de îmbătrânirea populației, astfel cum sunt reflectate în Raportul privind îmbătrânirea populației 2012.</i>						
<i>* Indicatorul privind decalajul de sustenabilitate pe termen lung (S2) arată ajustarea imediată și permanentă necesară pentru satisfacerea unei constrângeri bugetare intertemporale, inclusiv costurile îmbătrânirii populației. Indicatorul S2 are două componente: (i) situația bugetară inițială (SBI), care arată decalajul față de soldul primar care stabilizează datoria, și (ii) ajustarea suplimentară necesară ca urmare a costurilor îmbătrânirii populației. Ipoteza principală utilizată pentru derivarea S2 este aceea că, într-un orizont infinit, creșterea ratei datoriei este inevitabil legată de diferențialul ratei dobânzii (adică diferența dintre dobânda nominală și ratele reale ale creșterii), ceea ce nu implică neapărat că rata dobânzii va coborî sub pragul de 60 % stabilit în Tratatul UE pentru ponderea datoriei. Pentru indicatorul S2 au fost folosiți următorii indicatori: (i) dacă valoarea S2 este mai mică decât 2, țara este inclusă în categoria țărilor cu risc scăzut; (ii) dacă valoarea S2 este cuprinsă între 2 și 6, țara este inclusă în categoria țărilor cu risc mediu; și (iii) dacă valoarea S2 este mai mare de 6, țara este inclusă în categoria țărilor cu risc ridicat.</i>						
<i>** Indicatorul privind decalajul de sustenabilitate pe termen mediu (S1) arată efortul de ajustare necesar a fi făcut în perioada imediat următoare, reflectat într-o îmbunătățire constantă a soldului primar structural în perioada de până în 2020, menținută timp de un deceniu, în vederea readucerii ratei datoriei la 60 % din PIB în 2030, incluzând finanțarea oricărei cheltuieli suplimentare legate de îmbătrânirea populației până la data-țintă respectivă. Următoarele praguri au fost utilizate pentru a aprecia amploarea problemei legate de sustenabilitate: (i) dacă valoarea S1 este mai mică de 0, țara este inclusă în categoria țărilor cu risc scăzut; (ii) dacă este necesară o ajustare structurală a soldului primar de până la 0,5 puncte procentuale din PIB pe an până în 2020 după ultimul an acoperit de previziunile din primăvara anului 2014 (și anume 2015) (indicând o ajustare cumulată de 2,5 puncte procentuale), țara este inclusă în categoria țărilor cu risc mediu; și (iii) în cazul în care valoarea S1 este mai mare de 2,5 (respectiv dacă este necesară o ajustare structurală de peste 0,5 puncte procentuale din PIB pe an), țara respectivă este inclusă în categoria țărilor cu risc ridicat.</i>						
<i>***Indicatorul S0 reflectă dovezile la zi privind rolul variabilelor competitivității fiscale și financiare în crearea de riscuri fiscale potențiale. Metodologia utilizată pentru indicatorul S0 diferă fundamental de cea folosită pentru indicatorii S1 și S2. Spre deosebire de S1 și S2, S0 nu reprezintă o cuantificare a efortului de ajustare structurală necesar, ci un indicator compozit, care estimează măsura în care ar putea exista un risc de presiune fiscală pe termen scurt. Pragul critic pentru indicatorul S0 este 0,43.</i>						

Tabelul VI. Indicatori de impozitare

	2002	2006	2008	2010	2011	2012
Venituri totale din impozite (inclusiv contribuțiile sociale obligatorii efective, % din PIB)	28.1	28.5	28.0	26.8	28.4	28.3
Clasificare după funcția economică (% din PIB) ¹						
Consum	10.9	12.1	11.2	11.3	12.6	12.8
din care:						
- TVA	7.1	7.9	7.9	7.6	8.7	8.5
- accize la tutun și la alcool	1.0	1.2	1.2	1.5	1.8	1.8
- energie	1.7	1.7	1.4	1.8	1.7	1.7
- altele (reziduale)	1.1	1.2	0.7	0.4	0.4	0.8
Munca remunerată	12.3	11.5	11.5	10.9	11.0	11.1
Munca neremunerată	0.0	0.0	0.1	0.2	0.2	0.2
Capital și veniturile întreprinderilor	3.8	3.9	4.2	3.2	3.6	3.3
Capital social/avere	1.1	1.0	1.0	1.1	1.0	1.0
<i>p.m.</i> Taxe de mediu ²	2.1	1.9	1.8	2.0	1.9	1.9
Eficiența TVA-ului ³						
Veniturile efective din TVA ca % din veniturile teoretice, la rata standard	48.8	53.7	56.3	43.9	51.8	50.6
Notă:						
1. Veniturile din impozite sunt clasificate după funcția economică, respectiv în funcție de domeniul de impunere al taxelor și impozitelor respective - pe consum, pe costul forței de muncă sau pe capital. A se vedea Comisia Europeană (2014), Tendințe în materie de impozitare în Uniunea Europeană, pentru explicații mai detaliate.						
2. În această categorie intră taxele pe energie, pe transporturi și pe poluare și resursele incluse în impozitul pe consum și pe capital.						
3. Eficiența TVA-ului este măsurată cu ajutorul ponderii în PIB a veniturilor din TVA și este definită ca raportul dintre veniturile din TVA colectate efectiv și veniturile care ar fi colectate dacă TVA-ul s-ar aplica la rata standard în cazul tuturor cheltuielilor aferente consumului (intern) final, care este o măsură imperfectă a bazei TVA pure, teoretice. O pondere scăzută poate indica o reducere a bazei de impozitare ca urmare a unor excepții importante sau a aplicării unor rate reduse unei game largi de bunuri și servicii („decalaj de politică”) sau ca urmare a necolectării tuturor taxelor și impozitelor datorate, de exemplu din cauza fraudei („decalajul de colectare”). Trebuie subliniat că dimensiunea relativă a cumpărăturilor transfrontaliere față de consumul intern influențează, de asemenea, valoarea acestei ponderi, în special pentru economiile de dimensiuni mai mici. A se vedea Comisia Europeană (2012), Reforme fiscale în statele membre ale UE și OCDE (2012), Tendințe în materie de impozit pe consum, pentru informații mai detaliate.						
Sursa: Comisia						

Tabelul VII. Indicatori ai pieței financiare

	2009	2010	2011	2012	2013
Active totale ale sectorului bancar (% din PIB)	73.1	73.3	69.8	69.3	64.0
Ponderele activelor celor mai mari cinci bănci (% din activele totale)	52.4	52.7	54.6	54.7	-
Participarea străină la proprietatea asupra sistemului bancar (% din activele totale) ¹⁾	76.4	72.4	71.2	69.9	-
Indicatori ai solidității financiare:					
- credite neperformante (% totalul creditelor) ^{2), 3)}	7.9	11.9	14.3	18.2	21.6
- rata de acoperire a capitalului (%) ²⁾	14.7	15.0	14.9	14.9	13.9
- rentabilitatea financiară (%) ^{2), 4)}	2.9	-1.7	-2.6	-5.9	5.0
Credite bancare acordate sectorului privat (variația % de la an la an)	-2.0	6.3	7.6	-0.7	-3.5
Credite pentru cumpărarea de locuințe (variația % de la an la an)	9.4	16.6	13.0	7.7	9.7
Raportul credite acordate/depozite atrase	118.4	117.3	118.6	113.9	100.8
Lichiditatea BC ca % din datorii	3.1	1.1	2.0	3.9	0.3
Expunerea băncilor la țările care beneficiază de asistență financiară oficială (% din)	-	-	-	-	-
Datoria privată (% din PIB)	73.3	75.3	73.9	73.0	-
Datoria externă brută (% din PIB) ⁵⁾					
- Publică	11.5	14.8	16.9	19.4	-
- Privată	34.3	33.8	32.9	34.0	-
Marja ratelor dobânzilor pe termen lung versus Bund (puncte de bază)*	647.2	459.3	468.4	518.4	384.4
Marjele swapurilor pe riscul de credit pentru datoriile suverane (5 ani)*	400.8	298.0	279.8	310.5	180.4
Note:					
¹⁾ Din cauza diferențelor metodologice, datele privind participațiile străine diferă de datele publicate de autoritățile naționale.					
²⁾ Datele cele mai recente, din trimestrul 3 al anului 2013.					
³⁾ Creditele neperformante sunt definite ca fiind credite și dobânzi a căror scadență a fost depășită cu peste 90 de zile și/sau pentru care au fost inițiate proceduri legale împotriva creditului sau a debitorului.					
⁴⁾ După articole și taxe extraordinare.					
⁵⁾ Datele cele mai recente, din trimestrul 3 al anului 2013.					
* măsurată în puncte de bază.					
<i>Sursa:</i>					
<i>Banca Reglementelor Internaționale și Eurostat (expunere la țările vulnerabile din punct de vedere macrofinanciar), FMI (indicatori ai solidității financiare), Comisia (ratele dobânzilor pe termen lung), Banca Mondială (datoria externă brută) și BCE (toți ceilalți indicatori).</i>					

Tabelul VIII. Indicatori ai pieței muncii și indicatori sociali

Indicatori ai pieței muncii	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Rata de ocupare (% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani)	64.4	63.5	63.3	62.8	63.8	63.9
Creșterea ratei de ocupare (variația % față de anul precedent)	0.0	-2.0	-0.3	-0.8	1.3	-0.1
Rata de ocupare în rândul femeilor (% din populația feminină cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani)	57.3	56.3	55.9	55.7	56.3	56.2
Rata de ocupare în rândul bărbaților (% din populația masculină cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani)	71.6	70.7	70.8	69.9	71.4	71.6
Rata de ocupare a lucrătorilor vârstnici (% din populația cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani)	43.1	42.6	41.1	40.0	41.4	41.5
Ponderea lucrătorilor cu fracțiune de normă (% din populația ocupată totală, în vârstă de cel puțin 15 ani)	9.9	9.8	11.0	10.5	10.2	9.9
Ponderea lucrătorilor cu fracțiune de normă care sunt femei (% din populația feminină ocupată, în vârstă de cel puțin 15 ani)	10.8	10.6	11.4	11.5	11.1	10.8
Ponderea lucrătorilor cu fracțiune de normă care sunt bărbați (% din populația masculină ocupată, în vârstă de cel puțin 15 ani)	9.1	9.1	10.6	9.6	9.5	9.3
Ponderea lucrătorilor cu contracte de muncă pe durată determinată (% din lucrătorii cu contracte de muncă pe durată determinată, în vârstă de cel puțin 15 ani)	1.3	1.0	1.1	1.5	1.7	1.5
Tranziția de la un loc de muncă temporar la unul permanent	54.6	54.5	61.0	58.5	:	:
Rata șomajului ¹ (% din forța de muncă, grupul de vârstă 15-74 de ani)	5.8	6.9	7.3	7.4	7.0	7.3
Rata șomajului de lungă durată ² (% din forța de muncă)	2.4	2.2	2.5	3.1	3.2	3.4
Rata șomajului în rândul tinerilor (% din forța de muncă reprezentată de tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani)	18.6	20.8	22.1	23.7	22.7	23.6
Rata tinerilor NEET (% din populația cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani)	11.6	13.9	16.4	17.4	16.8	17.2
Persoane care au părăsit timpuriu o formă de învățământ sau de formare (% din populația cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani care a terminat cel mult învățământul secundar inferior și nu urmează o altă formă de învățământ sau de formare)	15.9	16.6	18.4	17.5	17.4	17.3
Absolvenți ai învățământului terțiar (% din populația cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani care a terminat cu succes o formă de învățământ terțiar)	16.0	16.8	18.1	20.4	21.8	22.8
Încadrarea copiilor într-o structură formală de îngrijire (între 1 și 29 de ore; % din populația cu vârsta mai mică de 3 ani)	6.0	4.0	4.0	1.0	11.0	:
Încadrarea copiilor într-o structură formală de îngrijire (cel puțin 30 de ore; % din populația cu vârsta mai mică de 3 ani)	2.0	1.0	3.0	1.0	4.0	:
Productivitatea muncii pe persoană ocupată (variația % anuală)	7.3	-4.7	-0.9	3.2	-0.8	3.7
Numărul de ore lucrate pe persoană ocupată (variația % anuală)	0.0	-0.6	-0.4	1.8	-0.4	-0.4
Productivitatea muncii pe oră lucrată (variația % anuală; prețuri constante)	7.3	-4.2	-0.5	1.4	-0.3	4.0
Salarii și indemnizații pe salariat (variația % anuală; prețuri constante)	14.5	-5.9	-8.5	-7.8	-1.0	2.7
Creșterea costurilor salariale unitare nominale (variația % anuală)	22.9	2.9	-2.4	-7.0	4.4	2.5
Creșterea costurilor salariale unitare reale (variația % anuală)	6.6	-1.2	-7.7	-10.6	-0.2	-1.0
Note:						
¹ Persoanele aflate în șomaj sunt toate persoanele care nu erau încadrate în muncă, își căutau în mod activ un loc de muncă și erau dispuse să înceapă să lucreze imediat sau în termen de două săptămâni. Forța de muncă reprezintă numărul total de persoane, lucrători și șomeri, luate împreună.						
² Persoanele aflate în șomaj de lungă durată sunt persoanele care s-au aflat în șomaj de cel puțin 12 luni.						
Sursa: Comisia (Sondaj privind forța de muncă în UE și conturile naționale europene)						

Cheltuieli în materie de prestații de protecție socială (% din PIB)	2007	2008	2009	2010	2011
Sănătate	3.5	3.5	4.1	4.4	4.0
Invaliditate	1.3	1.4	1.6	1.6	1.5
Bătrânețe și urmași	6.0	7.1	8.8	8.8	8.6
Familie/copii	1.7	1.5	1.7	1.7	1.4
Șomaj	0.3	0.2	0.4	0.6	0.3
Locuințe și excluziune socială neclasificate în altă parte	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Total	13.2	14.1	16.9	17.4	16.1
din care: prestații acordate pe baza testării mijloacelor de trai	0.8	0.7	1.0	1.3	0.8
Indicatori ai incluziunii sociale	2008	2009	2010	2011	2012
Populația expusă riscului de sărăcie sau de excluziune socială ¹ (% din populația totală)	44.2	43.1	41.4	40.3	41.7
Copii expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială (% din populația cu vârsta cuprinsă între 0 și 17 ani)	51.2	52.0	48.7	49.1	52.2
Vârstnici expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială (% din populația cu vârste de peste 65 de ani)	49.2	43.1	39.9	35.3	35.7
Rata riscului de sărăcie ² (% din populația totală)	23.4	22.4	21.1	22.2	22.6
Deprivare materială severă ³ (% din populația totală)	32.9	32.2	31.0	29.4	29.9
Procentul populației care trăiește în gospodării cu o intensitate redusă a muncii ⁴ (% din populația cu vârsta cuprinsă între 0 și 59 de ani)	8.3	7.7	6.9	6.7	7.4
Rata riscului de sărăcie a persoanelor încadrate în muncă (% din persoanele ocupate)	17.5	17.6	17.2	18.9	19.1
Impactul transferurilor sociale (excluzând pensiile) asupra reducerii sărăciei	23.8	23.0	23.3	23.7	19.3
Pragurile de sărăcie, exprimate în moneda națională, la prețuri constante ⁵	3 725	4 218	4 334	4 218	4 011
Venitul brut disponibil (gospodării)	330 147	307 384	321 980	329 713	:
Deficitul mediu relativ al riscului de sărăcie (60 % din mediana veniturilor disponibile pe adult-echivalent, vârsta: toate)	32.3	32.0	30.6	31.8	30.9
Note:					
¹ Persoane expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială (AROP): persoane care sunt expuse riscului de sărăcie (AROP) și/sau care suferă de deprivare materială severă și/sau care locuiesc într-o gospodărie cu o intensitate a muncii egală cu zero sau foarte redusă.					
² Rata riscului de sărăcie (AROP): procentul persoanelor cu venituri disponibile pe adult-echivalent situate sub 60 % din mediana națională a veniturilor disponibile de adult-echivalent.					
³ Procentul persoanelor care se confruntă cu cel puțin 4 din 9 forme de deprivare: nu își pot permite i) să-și plătească chiria sau utilitățile, ii) să-și încălzească suficient locuința, iii) să achite cheltuieli neprevăzute, iv) să consume carne, pește sau un echivalent proteic o dată la două zile, (v) o săptămână de vacanță în afara locuinței, (vi) un automobil, (vii) o mașină de spălat (viii) un televizor color sau (ix) un telefon.					
⁴ Persoanele care locuiesc în gospodării cu o intensitate foarte redusă a muncii: procentul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 0 și 59 de ani care locuiesc în gospodării în care adulții (excluzând copiii aflați în întreținere) au lucrat mai puțin de 20 % din potențialul total de timp de lucru în cursul ultimelor 12 luni.					
⁵ Pentru EE, CY, MT, SI, SK, praguri exprimate în valori nominale în euro; IAPC - index 100 în 2006 (sondajul din 2007 se referă la veniturile din 2006)					
Surse: Pentru cheltuielile pentru prestațiile de protecție socială: SESPROS; pentru incluziunea socială: UE-SILC.					

Tabelul IX. Indicatori de performanță și indicatori de politică ai pieței produselor

Indicatori de performanță	2004-2008	2009	2010	2011	2012	2013
Productivitatea muncii ¹ economia totală (creștere anuală în %)	6.6	-3.9	-1.5	2.7	-1.0	n.a.
Productivitatea muncii ¹ în sectorul industriei prelucrătoare (creștere anuală în %)	8.5	6.7	10.2	-3.8	-1.1	n.a.
Productivitatea muncii ¹ în sectorul electricității, gazelor, apei (creștere anuală în %)	0.5	23.1	-6.0	22.7	n.a.	n.a.
Productivitatea muncii ¹ în sectorul construcțiilor (creștere anuală în %)	18.1	-8.8	-1.4	-15.7	2.4	n.a.
Intensitatea brevetelor în sectorul industriei prelucrătoare ² (brevete ale OEB împărțite la valoarea adăugată brută a sectorului)	2.8	3.0	3.3	3.3	n.a.	n.a.
Indicatori de politică	2004-2008	2009	2010	2011	2012	2013
Aplicarea dispozițiilor contractuale ³ (zile)	532.0	512	512	512	512	512
Intervalul de timp necesar pentru pornirea unei afaceri ³ (zile)	13.6	9	9	14	10	9
Cheltuielile C&D (% din PIB)	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	n.a.
Rata de absolvire a învățământului terțiar (% din populația cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani)	12.8	16.8	18.1	20.4	21.8	22.8
Cheltuielile publice totale pentru educație (% din PIB)	3.7	4.2	3.5	3.1	n.a.	n.a.
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Reglementarea piețelor de produse ⁴ , global (Index; 0 = nereglementată; 6 = reglementată cel mai mult)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Reglementarea piețelor de produse ⁴ , retail (Index; 0 = nereglementată; 6 = reglementată cel mai mult)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Reglementarea piețelor de produse ⁴ , industriei de rețea ⁵ (Index; 0 = nereglementată; 6 = reglementată cel mai mult)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Note:						
¹ Productivitatea muncii este definită ca valoarea adăugată brută (în prețuri constante), împărțită la numărul de persoane ocupate.						
² Datele privind brevetele se referă la cererile adresate Oficiului European de Brevete (OEB). Acestea sunt contabilizate în funcție de anul în care a fost depusă cererea la OEB. Datele respective sunt clasificate în funcție de locul de reședință al inventatorului, utilizând numere fracționale dacă sunt mai mulți inventatori sau categorii în clasificarea internațională a brevetelor (CIB), pentru a evita dubla contabilizare.						
³ Metodologiile utilizate pentru acest indicator, inclusiv ipotezele de lucru sunt prezentate în detaliu pe site-ul http://www.doingbusiness.org/methodology .						
⁴ Metodologiile utilizate pentru indicatorii de reglementare a piețelor de produse sunt prezentate în detaliu pe site-ul http://www.oecd.org/document/1/0,3746,en_2649_34323_2367297_1_1_1_1,00.html .						
⁵ Agregat ETCR.						
Sursa :						
Comisia, Banca Mondială - <i>Doing Business</i> (pentru aplicarea dispozițiilor contractuale și intervalul de timp necesar pentru demararea unei afaceri) și OCDE (pentru indicatorii de reglementare a piețelor de produse).						

Tabelul X. Creșterea ecologică

		2003-2007	2008	2009	2010	2011	2012
Creșterea ecologică							
Macroeconomică							
Intensitatea energetică	kgep / €	0.74	0.61	0.58	0.59	0.59	0.56
Intensitatea emisiilor de CO2	kg / €	2.66	2.13	1.95	1.91	1.97	n.a.
Intensitatea utilizării resurselor (reciproca la productivitatea resurselor)	kg / €	6.28	8.34	7.01	6.55	7.11	n.a.
Intensitatea deșeurilor	kg / €	n.a.	2.86	n.a.	3.59	n.a.	n.a.
Balanța comercială în sectorul energetic	% din PIB	-2.8%	-3.0%	-1.7%	-2.3%	-2.8%	-3%
Pondere componentei energie în IAPC	%	19	18	17	17	18	13
Diferența dintre variația prețului la energie și inflație	%	6.52	1.3	-0.5	-2	1.0	1.3
Raportul dintre taxele de mediu și impozitul pe veniturile salariale	procent	19.2%	15.4%	15.9%	18.2%	16.9%	n.a.
Raportul dintre taxele de mediu și taxele și impozitele totale	procent	7.7%	6.3%	7.0%	7.5%	6.7%	n.a.
Sectorială							
Intensitatea energetică în industrie	kgep / €	0.50	0.40	0.29	0.29	n.a.	n.a.
Pondere industriilor energointensive în economie	% din PIB	10.5	9.8	27.2	n.a.	n.a.	n.a.
Prețurile la electricitate pentru utilizatorii industriali de dimensiuni mijlocii**	€/ kWh	n.a.	0.09	0.08	0.08	0.08	0.08
Prețurile la gaze pentru utilizatorii industriali de dimensiuni mijlocii***	€/ kWh	n.a.	0.02	0.02	0.01	0.02	0.02
Cheltuieli publice C&D pentru energie	% din PIB	n.a.	0.03%	0.02%	0.01%	0.02%	0.01%
Cheltuieli publice C&D pentru mediu	% din PIB	n.a.	0.02%	0.02%	0.03%	0.02%	0.02%
Rata de reciclare a deșeurilor municipale	procent	0.8%	0.9%	1.1%	1.1%	1.1%	1.1%
Pondere emisiilor GES acoperite de ETS*	%	n.a.	45.6%	41.0%	40.9%	42.3%	40.3%
Intensitatea energetică în sectorul transporturilor	kgep / €	0.56	0.55	0.62	n.a.	n.a.	n.a.
Intensitatea emisiilor de CO2 în sectorul transporturilor	kg / €	1.66	1.62	1.81	n.a.	n.a.	n.a.
Securitatea aprovizionării cu energie							
Dependența de importurile de energie	%	28.9%	28.0%	20.3%	21.9%	21.6%	22.7%
Diversificarea surselor de petrol din import	HHI	n.a.	0.36	0.34	0.27	0.30	n.a.
Diversificarea mixului de energie	HHI	0.26	0.24	0.23	0.23	0.23	0.23
Pondere energiilor din surse regenerabile în mixul de energie	%	11.5%	13.3%	14.8%	16.4%	13.9%	14.7%

Note specifice fiecărei țări:

Anul 2012 nu este inclus în tabel din cauza lipsei datelor pentru anul respectiv.

Explicații generale privind elementele din tabel:

Sursa: Eurostat, în cazul în care nu se indică altă sursă; Precizările ECFIN indicate mai jos

Toți indicatorii macro de intensitate sunt exprimați ca raport între o cantitate fizică și PIB (la prețurile din 2000)

Intensitatea energetică: consumul intern brut de energie (în kgep) raportat la PIB (în EUR)

Intensitatea emisiilor de CO2: Emisiile de gaze cu efect de seră (în kg echivalent CO2) raportate la PIB (în EUR)

Intensitatea utilizării resurselor: Consumul material intern (în kg) raportat la PIB (în EUR)

Intensitatea deșeurilor: deșeurii (în kg) raportate la PIB (în EUR)

Balanța comercială în sectorul energetic: balanța între exporturile și importurile de energie, exprimată ca % din PIB

Pondere energie în IAPC: ponderea elementelor „energie” în coșul de consum utilizat pentru calcularea IAPC

Diferența dintre variația prețului la energie și inflație: componenta energie a IAPC și inflația IAPC totală (variația % anuală)

Taxele de mediu raportate la sarcina fiscală asupra costului forței de muncă sau taxele totale: din baza de date a DG TAXUD: Tendințe privind impozitarea în

Intensitatea energetică în industrie: consumul final de energie în industrie (în kgep) raportat la valoarea adăugată brută a industriei (în EUR, 2005)

Pondere industriilor energointensive în economie: ponderea valorii adăugate brute a industriilor energointensive în PIB

Prețurile la electricitate și gaze pentru utilizatorii industriali de dimensiuni mijlocii: banda de consum 500 - 2000 MWh și 10000 - 100000 GJ; cifre fără TVA.

Rata de reciclare a deșeurilor municipale: rata deșeurilor municipale reciclate din deșeurile municipale totale

Cheltuieli publice C&D pentru energie sau pentru mediu: cheltuielile de la bugetul de stat pentru C&D (CCBSCD) pentru aceste categorii ca % din PIB

Procentul de emisii GES acoperite de ETS: pe baza emisiilor de gaze cu efect de seră raportate de statele membre către AEM (excluzând LULUCF)

Intensitatea energetică în sectorul transporturilor: consumul final de energie al activității de transport (kgep) împărțit la valoarea adăugată brută a sectorului transporturilor (în EUR, 2005)

Intensitatea emisiilor de CO2 în sectorul transporturilor: emisiile de gaze cu efect de seră generate de activitatea de transport împărțite la valoarea adăugată brută a sectorului transporturilor

Dependența de importurile de energie: importurile nete de energie împărțite la consumul brut intern de energie, inclusiv consumul de energie al buncărelor internaționale

Diversificarea surselor de petrol din import: Indexul Herfindahl (HHI), calculat ca sumă a cotelor de piață ale țărilor de origine

Diversificarea mixului de energie: Indexul Herfindahl raportat la gazele naturale, toate produsele petroliere, încălzirea nucleară, energiile regenerabile și combustibilii solizi

Pondere energiilor din surse regenerabile în mixul de energie: % - pondere în consumul intern brut de energie, exprimată în echivalent tonă petrol * Comisia și AEM.

** pentru 2007 media S1 și S2 pentru DE, HR, LU, NL, FI, SE și UK. Alte țări nu au

*** pentru 2007 media S1 și S2 pentru HR, IT, NL, FI, SE și UK. Alte țări nu au decât S2.

Lista indicatorilor utilizați în caseta 4 privind impactul potențial al reformelor structurale asupra creșterii

Majorări în sectorul bunurilor finale Marja preț-cost, respectiv diferența dintre prețul de vânzare al unui bun sau serviciu și costul său. Majorările prețului bunurilor finale sunt înlocuite cu majorări în anumite sectoare de servicii (transport și stocare, poștă și telecomunicații, electricitate, aprovizionarea cu gaze și apă, hoteluri și restaurante și intermedierea financiară, excluzând sectorul imobiliar și închirierea de utilaje și echipamente și alte activități economice⁹²).

Sursa: Estimarea serviciilor Comisiei pe baza metodologiei Roeger, W. (1995). „Can imperfect Competition explain the Difference between primal and dual Productivity?” *Journal of Political Economy*, Vol. 103(2) p. 316-30, pe baza datelor EUKLEMS 1996-2007.

Costurile de intrare Costul pornirii unei afaceri în sectorul intermediar ca procent din venitul pe cap de locuitor. Sectorul intermediar este înlocuit de sectorul prelucrător în model.

Sursa: Banca Mondială, *Doing Business* 2014. www.doingbusiness.org. Datele pe 2012.

Rata implicită a impozitului pe consum: Definită ca suma totală a impozitului pe consum raportată la valoarea consumului privat. În simulări este folosită ca înlocuitor pentru reorientarea impozitării dinspre veniturile salariale către impozitarea indirectă. Ratele implicite ale impozitului pe consum sunt majorate (ceea ce înjumătățește decalajul față de țările cu cele mai bune performanțe), în timp ce ratele impozitării veniturilor salariale sunt reduse, astfel încât impactul combinat al acestora nu are implicații bugetare *ex-ante*.

Sursa: Comisia Europeană, *Tendențe în materie de taxare în Uniunea Europeană*, ediția 2013, Luxemburg, 2013. Datele pe 2011.

Ponderea lucrătorilor înalt calificați și a lucrătorilor slab calificați: Ponderea lucrătorilor înalt calificați este mărită, iar ponderea lucrătorilor slab calificați este redusă (ceea ce înjumătățește decalajul față de țările cu cele mai bune performanțe). Lucrătorii slab calificați corespund categoriilor ISCED 0-2; lucrătorii înalt calificați corespund oamenilor de știință (în domeniul matematicii și al informaticii, al ingineriei, al prelucrării și al construcțiilor). Ce rămâne constituie categoria lucrătorilor cu calificări medii.

Sursa: EUROSTAT. Datele din 2012 sau cele mai recente date disponibile.

Rata de inactivitate în rândul femeilor: Procentul femeilor în vârstă de muncă care nu prestează activități remunerate și nu sunt în căutarea unui loc de muncă în care să fie remunerate pentru activitatea desfășurată raportat la populația totală a femeilor în vârstă de muncă.

Sursa: EUROSTAT. Datele din 2012 sau cele mai recente date disponibile.

Ratele de inactivitate în rândul bărbaților slab calificați: Procentul bărbaților slab calificați în vârstă de muncă care nu prestează activități remunerate și nu sunt în căutarea unui loc de muncă în care să fie remunerați pentru activitatea desfășurată raportat la populația totală a bărbaților în vârstă de muncă.

Sursa: EUROSTAT. Datele din 2012 sau cele mai recente date disponibile.

⁹² Sectorul imobiliar este exclus din cauza dificultăților statistice legate de estimarea unei majorări în acest sector. Sectorul serviciilor de închiriere de utilaje și echipamente și alte activități economice face part, teoretic, din sectorul bunurilor intermediare.

Ratele de inactivitate în rândul vârstnicilor (55-64 de ani) Procentul persoanelor din populația cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani care nu prestează activități remunerate și nu sunt în căutarea unui loc de muncă în care să fie remunerați pentru activitatea desfășurată raportat la populația totală cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani.

Sursa: EUROSTAT. Datele din 2012 sau cele mai recente date disponibile.

Politici active în domeniul pieței forței de muncă: Cheltuielile aferente politicilor active în domeniul forței de muncă, exprimate ca procent din PIB, raportate la procentul șomerilor în cadrul populației.

Sursa: EUROSTAT. Datele din 2011 sau cele mai recente date disponibile.

Rata de înlocuire a prestațiilor Procentul din veniturile obținute de un lucrător înainte să intre în șomaj, plătit acestuia prin schema de ajutor de șomaj. Media ratelor nete de înlocuire într-o perioadă de șomaj de peste 60 de luni.

Sursa: OCDE, Statistici privind prestațiile și salariile.

www.oecd.org/els/benefitsandwagesstatistics.htm. Datele din 2012.